

TOP články

▲ Má Halič svoju pesničku? – strana 3

▲ Seniori nedajte sa oklamať – strana 4

▲ Knižnica v novom šate – strana 5

▲ Bankomat aj u nás – strana 7

▲ Školským fotoobjektívom – strana 10

▲ Päť výročí Haličského hradu – strana 11

▲ Haličské nárečie – strana 15

▲ Z činnosti KST Sokol Halič – strana 11

▲ Futbal – strany 19-21

▲ Haličské slávnosti program – strana 24

**Nekráčaj predou mnou, možno nebudem nasledovať.
Nekráčaj za mnou, možno ťa neviem viesť.
Len kráčaj vedľa mňa a buď mojím priateľom.**

Albert Camus

Železnica v malom ako živá skutočne ožila

Zásluhou firemných, no i veľkého množstva súkromných darcov a vďaka finančnému príspevku z Banskobystrického samosprávneho kraja ožila aspoň v zmenšenej mierke zrušená železničná trať. Nová atrakcia v strážnom domčeku púta od prvého dňa pohľady návštevníkov nášho strážneho domčeka. Tí skôr narodení pri pohľade na funkčné modely vlakov a osvetlené budovy našej železničnej stanice neraz rozvinú svoje

spomienky na cestu vlakom do Lučenca ako na filmovom plátne.

Náš železničný model je unikátny môžeme povedať v celoslovenskom meradle. Okrem dodnes stojacich budov stanice a strážneho domčeka si môžete pozrieť aj už neexistujúci sklad s nakladacou rampou, záchody, drevosklad, ale tiež rušňové depo so skladom uhlia a vodnou pumpou. Asi v tejto podobe videl našu stanicu aj tatíček Masaryk, keď v roku 1930 prechádzal cez Halič.

O úspech projektu sa okrem darcov zaslúžili najmä modelári, ktorí na modeli pracovali viac ako pol roka. Budovy, stromy, ľudí a celkovú scénu vytvoril modelár z Trnavy pán Ivor Tomana a modely rušňov a vagónov zhotovil pán Richard Andrášik z Veľkého Krtíša. Spoločne vytvorili fungujúci a atraktívny celok, ktorý sa určite oplatí prísť si pozrieť aj opakovane.

Slávnostného odovzdania modelu do užívania sa okrem tvorcov zú-

častnil aj poslanec za BBSK a primátor Filákova Attila Agócs, starostovia z okolitých obcí, riaditeľ OOCR Tomáš Krahulec, poslanci nášho obecného zastupiteľstva i verejnosť a žiaci našej základnej školy. Celé podujatie bolo sprevádzané lučenským dixielandom a nechýbali ani dva krásne snehobiele veterány, čo ešte umocnilo nostalgiu za časmi, kedy bola ešte Halič na železničnej mape.

Mgr. Alexander Udvardy

Zástupca starostu – Štyri roky nám ubehli ako voda a máme tu komunálne voľby

S blížiacim sa koncom mandátu poslanca, ku ktorému mi dali dôveru občania našej obce, by som sa rád trochu poohliadol za splnenými i nespĺnenými cieľmi.

Zároveň by som rád vyzval občanov, ktorí majú nápady a chuť pracovať na tom, aby sa naša obec aj naďalej rozvíjala, nech neváhajú, neboja sa a kandidujú za poslancov obecného zastupiteľstva. Za seba môžem povedať, že je to práca zaujímavá a zmysluplná, je to práca vo verejnom záujme, kedy sa môže človek priamo podieľať na rozvoji a smerovaní našej nádhornej obce. Všetky plány a nápady, ktoré človek v sebe nosí, môže priamo prezentovať a navrhovať na zasadnutiach obecného zastupiteľstva a v prípade podpory ostatnými poslancami ich aj postupne realizovať. Za seba som veľmi rád, že som práve v tomto volebnom období mohol byť súčasťou obecného zastupiteľstva za účasti poslancov, výborných kolegov, ktorí dostali dôveru a zároveň starostu, ktorému sme sa snažili byť v jeho práci nápomocní. Myslím, že sme spoločne vytvorili na dané obdobie veľmi dobrý tím, ktorý sa nehádal, vypočul si navzájom rôzne názory a spoločne sa snažil nájsť riešenie čo najlepšie v prospech väčšiny občanov, keďže úplne všetkým sa vyhovieť nedá. Počas celého obdobia som bol veľmi milo prekvapený zo vzájomnej veľmi dobrej nekonfliktnej a konštruktívnej spolupráce, čoho výsledkom je to kde obec bola a kam sa za štyri roky posunula. Či už je to v oblasti zveľaďovania majetku obce, nových investícií, rozvoja, kultúrnych a spoločenských akcií ako aj iných oblastí verejného života. Veľký podiel na tom má spomínaná veľmi dobrá vzájomná spolupráca poslancov a ich ochota podporiť starostu, ktorý nastúpil do úradu s veľa nápadiami, so skúsenosťami, schopnosťou naháňať financie cez rôzne výzvy, projekty. V určitých momentoch sme boli nútení až brzdiť starostu obce, nakoľko sme limitovaní rozpočtom obce a začíname žiť pomerne náročnú dobu, kedy bude zároveň čoraz

náročnejšie nájsť voľné zdroje na rozvoj obce. Čo bude zároveň nová výzva pre nových poslancov a starostu obce, rozumne investovať v tomto neľahkom období, kedy bude zároveň náročnejšie získať zdroje financovania. Určite sme urobili aj chyby, ale ako sa vraví, kto sa snaží a pracuje, robí aj chyby a my určite nie sme výnimkou. Veľakrát je to o uhle pohľadu a v každej spoločnosti, obci sa nájdu ľudia, ktorí sa zameriavajú len na chyby a vidia len negatívne veci, neuvedomujúc si, že negativitou škodia najmä sami sebe a svojej vnútornej rovnováhe a zdraviu. A na druhej strane sa v každej spoločnosti, obci nájdu ľudia, ktorí vedia oceniť prácu druhých, vidia hlavne to pozitívne, čo sa človek snaží svojou prácou vykonať a keď sa aj niečo nepodarí, svojím pozitívnym prístupom podporia človeka. Osobne som sa stretol samozrejme s oboma charaktermi ľudí v našej obci, drvivá väčšina ľudí však bola pozitívnych a podporovala nás a hnala vpred, čo bolo častokrát vzpruhou v náročnejšom období. Nebudem sa preto nejak obsiahlejšie rozpisovať, čo sa nám po-

darilo zrealizovať, spomeniem len v jednej vete, čo pribudlo v obci počas tohto volebného obdobia: chodník staničná ulica, zrekonštruovaný strážny domček na vstupe do obce, nová palubovka v telocvični, kompletná rekonštrukcia vnútorných priestorov telocvične vrátane kúrenia, rekonštrukcia vonkajšej fasády telocvične, ktorá bola roky odpudzujúcim prvkom našej školy, výmena strechy a zateplenie strešného plášťa obecného úradu, rekonštrukcia veľkej sály kultúrneho domu, rekonštrukcia vnútorných priestorov obecného úradu, zriadenie nových priestorov knižnice, rekonštrukcia obecného bytu a prestavba na centrum sociálnej pomoci, rekonštrukcia priestorov TJ Slovan Halič, rekonštrukcia verejného osvetlenia, rekonštrukcia rozhlasov na cintoríne, dobudovanie rozhlasov v časti Halič Telka, rekonštrukcia a rozšírenie priestorov našej materskej školy, vykúpenie časti pozemkov v lokalite Horné Pole a reálne priblíženie sa výstavbe v danej lokalite. Zhodnotenie našich nosných mílnikov v jednej vete na pár riadkov, kto chce vidí, kto nechce vidieť, vidí chyby, ktoré sme popri tom možno urobili. Veľmi ma potešilo ako v našej obci fungovali združenia podporované obcou, najmä však dobrovoľní hasiči, ktorí sa naštartovali po našom nástupe do obce, postupne zveľadili dráhu pri škole, kde trénujú, techniku, s ktorou pracujú, skrášlili okolie zbrojnice drobnými stavebnými úpravami ako aj historickým požiarnym vozom. To všetko vo svojom voľnom čase, popri tom nám stihli robiť radosť dobrými výkonmi na súťažiach a svoj čas venovali aj rozvoju mládeže a našim deťom, za čo som im nesmierne vďačný. Rozvíjali sa aj naši futbalisti, veľmi aktívne nám pri spoločenských

● Práve prebiehajú práce aj na interiérových stenách oboch telocviční, čím sa telocvičňa celkom obnoví.

● Jednou z dlhodobu chátrajúcich budov, ktorá sa dočkala obnovy je aj bývalá materská škola. Opäť z nej bude mať úžitok široká verejnosť.

udalostiach pomáhali naši dôchodcovia z denného centra. Hokejisti širokú verejnosť potešili každý rok v závere sezóny pekným programom pre rodičov s deťmi, veľmi dobre nám fungujú turisti, kde je skvelá partia ľudí, ktorých som bližšie spoznal žiaľ len na spoločnom posedení, k turistike som sa počas týchto štyroch rokov nedostal, čo sa budem snažiť napraviť v najbližšom období. To čo sa nám z väčších vecí v tomto volebnom období nepodarilo a bude na tom určite potrebné a nevyhnutné popracovať, je zriadenie zberného dvora a kompostárne, všetko sa však za štyri rok stihnúť nedalo.

V závere by som chcel poďakovať v prvom rade občanom obce za dôveru, ktorú mi dali vo voľbách a umožnili mi stať sa súčasťou veľmi dobrého tímu poslancov, ktorí sa okrem sedenia na zastupiteľstvách snažili byť bližšie k občanom na nespočetných akciách organizovaných obcou, či už tradičných ale aj tých nových v podobe klziska pre deti, dňa detí v novej podobe, pečenie chleba v zrekonštruovanej peci na chlieb, letného kina, behu pre širokú verejnosť a podobne. Súčasnému starostovi, ak sa rozhodne kandidovať a verím, že tomu tak aj bude, prajem veľa síl v ďalšej práci, som veľmi rád, že sme sa mohli bližšie spoznať a spolupracovať spoločne. Spoznal som v ňom človeka, ktorý svoju prácu berie ako poslanie doslova 24 hodín pre občana, čo je popri mladej rodine veľmi náročné a má moje nesmierne uznanie za prácu, ktorú počas týchto štyroch rokov odvedol.

Ing. Marcel Lukáč –
zástupca starostu

Má Halič svoju pesničku?

Dievča z Nedelišťa, sáry sa ti blyštia..

Keď taká maličká dedina ako je Nedelište môže mať svoju ľudovečku, pátrala som, či je aj u nás nejaká pesnička, ktorá je typická pre Halič.

Opýtala som sa niektorých Haličanov, ktorá pesnička je podľa ich názoru pre Halič typická.

Tu sú odpovede:

Mária-Babuša Rapčanová: moja maminka veľakrát spomínala, že v Haliči folkór nebol, tu sa hrávali len cigánske pesničky a maďarské halgatóvy

Marta Gondová, milovníčka folklóru - mám rada pesničku - Ohovárajú ma tri hrdie ženy

Dušan Dojčiar, kameraman TJ Slovan Halič: naša pesnička futbalových fans: Dáme gól

Mgr. Anna Lukáčová, ŠKD: školská hymna: Škôlka, škola senzačná je a pesnička zo súťaže Supertrieda: Halič je pre nás najkrajšia dedina...

Božena Žigová: Po doline tichý vetrík veje, ale najviac sa mi páči pesnička: Anka, Anka..

Zuzana Garajová, šaška Baška: pesnička Karneval. Klip je točený v haličskej škole a vystupujú v ňom haličské detičky.

Ing. Ján Hikker, haličský historik: Mám ja hrušku a nič na nej...alebo mám rád aj pesničku: Pondelok doma nebudem...

Janette Káková, Haličan: veľmi často na svojich vystúpeniach hrávame: Mám ja hrušku... špeciálne aj pre Ľuba Gondu

Zuzka Svoreňová - nič špecifické pre Halič ma nenapadá. Hlasujem za: Jaro Filip: Za dedinou

Adriana Martinková - ŠKD ZŠ HP Halič-Kollárovcí- Dedinôčka

Ľubka Fehérpatakyová, folkloristka: ľudová pesnička: Mám ja hrušku....

Martin Václavík, haličský DJ: najviac si ľudia čo sa týka ľudoviek želali: Mám ja hrušku...

Slávka Olšiaková - Máme sa fajn...

Mária Čriepková: Často sa u nás spievala pieseň Pod horou, pod horou čierne psíča breše, susedovie Mará, susedovie Mara nerada sa češe... To mi spievala mamička, keď ma česala

Danka Švihlová: nejaká pesnička s vláčikom? Keď tu bola tá továreň na textil..

Ľubo Novák: Keď jsem išiel kolem panské zahrady...

Anna Paľagová: Mám ja hrušku a nič na nej..

Mgr. Katka Gálová, učiteľka hud. výchovy ZŠ HP: Halič nemá typickú ľudovú pieseň, ani typickú folklórnu tradíciu, ani kroj sa tu nenosil. Dokonca aj Ábelová a Lentvora, ktoré majú vlastné kroje majú malo typických piesní, možno dve, tri. Písala som o tom diplomovú prácu.

PhDr. Anna Borešová, čestná občianka Haliče: moje pesničky z mladosti boli:

- Pod tým naším okienečkom
- Na Haličskej túrni
- Vysoko hviezdička
- Horela lipka, horela

Zopár pesničiek sa nám spoločnými silami podarilo poodhaľovať, v ktorých sa ospevuje naša dedina, našli sa nejaké piesne, ktoré sa priamo dotýkajú súčasného života a diania v Haliči. A naopak som sa dozvedela, že Haličania inklinujú najviac k ľudovečke: Mám ja hrušku...

Renata Padúchová

Pre rekonštrukciu je prechod cez starú škôlku uzavretý

Rekonštrukčné práce na budove starej škôlky znemožňujú prechádzať medzi Ul. družstevnou a mieru. Rovnako si vynútili aj presťahovanie kontajnerov na odpad.

Určite ste zaregistrovali, že na budove bývalej materskej školy sa začali stavebné práce. V tejto súvislosti vás upozorňujeme, že tento areál je tým považovaný za stavenisko a z bezpečnostných dôvodov je nutné ho uzavrieť. Až do skončenia rekonštrukčných prác tak nebude možné využívať dvor zdravotného strediska a bývalej materskej školy ako prechod medzi ulicami Družstevnou a ul. Mieru. Ďakujem, že pre vlastnú bezpečnosť budete zákaz vstupu na stavenisko rešpektovať. Po skončení

rekonštrukčných prác sa počítá s tým, že nové priestory budú slúžiť ako bezpečná pasáž spájajúca tieto ulice.

Zároveň už viac nie je možné využívať areál bývalej materskej školy ako zberný dvor. Kontajnery na objemný odpad, drevo a kovy sú tak dočasne premiestnené na úložisko biologického odpadu za futbalovým ihriskom. Prevádzková doba, kedy môžete nosiť jednak trávu, lístie a konáre na úložisko bio odpadu, ako aj objemný odpad či odpadové drevo a kovy, je každý pondelok od 8.00 do 15.30 (s

prestávkou na obed 12.00 – 13.00) a v sobotu od 13.00 do 16.00. Elektroodpad bude umiestňovaný do garáže pri zdravotnom stredisku, pred jeho odovzdaním je vopred potrebné sa ohlásiť na obecnú úradu a dohodnúť si prevzatie elektroodpadu povereným pracovníkom obce.

Obec Halič rovnako naďalej realizuje pravidelný zber kuchynského odpadu z domácnosti bezplatne každý pondelok, tak ako je to uvedené v stolovom kalendári. Občania môžu kuchynský odpad naďalej bezplatne vyložiť na ulicu v akejkoľvek nádobe,

resp. v kompostovacích vreckách. Zber zeleného odpadu sa realizuje každý utorok. Pokiaľ Vám vyložený odpad počas utora pracovníci obce neprevezmú, je to len preto, že to jednoducho v celej obci nestihli, prevezmú ho v nasledujúci deň. Pokiaľ sami chcete zelený odpad – teda trávu, lístie či konáre odovzdať, môžete tak urobiť buď v pondelok od 8.00 do 15.30 alebo sobotu od 13.00 do 16.00, kedy ho od vás prevezme poverený pracovník obce priamo na dočasnom úložisku za ihriskom.

www.halic.sk

VÝZVA POLÍCIE PRE SENIOROV- NEDAJTE SA OKLAMAŤ!

Polícia v lučeneckom okrese zaznamenala v poslednom období nárast trestných činov spáchaných na senioroch. Preto občanov a najmä seniorov **UPOZORŇUJE** na páchanie podvodov a krádeží pod vymyslenými legendami s rôznymi emotívnymi príbehmi.

Týmito príbehmi sa podvodníci snažia získať dôveru seniorov, dostať sa do ich príbytkov, lokalizovať miesto ich úspor a v nepozornej chvíli od nich podvodne vylákať alebo ich okradnúť o celoživotné úspory. Podvodníci najčastejšie kontaktujú seniorov telefonicky, kde sa predstavujú ako ich príbuzní

alebo známami (vnuk, syn, brat) a súrne žiadajú požičať peniaze na rôzne účely (kúpa auta, nehnuteľnosti). Taktiež sa predstavujú ako lekári a oznámia seniorom, že ich príbuzný spôsobil vážnu dopravnú nehodu, leží v nemocnici, nemôže komunikovať, lebo si pri nehode poškodil jazyk, hlasivky a súrne potrebuje peniaze na vyplatenie škody, ošetrovanie a n oznámenie prípadu polícii. Sú prípady keď sa páchatelia do telefónu predstavujú ako policajti, pracovníci elektrárni a podobne.

Teda ich vyzývame:

- aby boli obozretní voči neznámym osobám, ktoré

ich telefonicky kontaktujú

- aby si skutočnosť uvedené v telefonáte s neznámou osobou overili u ostatných príbuzných alebo osôb, ktorým dôverujú
- aby nevyberali svoje finančné úspory pre cudzie osoby
- aby nevypúšťali cudzie osoby na svoj pozemok, do svojich príbytkov
- neposkytovali svoje osobné údaje, údaje o účte a z platobných kariet
- aby v prípadoch, kde majú podozrenie z podvodného konania kontaktovali policajný zbor na číslo 158

Knižnica opäť kráľovstvom poznania už v novom šate

Čitatelia haličskej knižnice si za posledný rok užili dve veľké sťahovania, zvykali si na obmedzený režim fungovania knižnice v náhradných priestoroch, no výsledok rekonštrukčných prác tieto komplikácie iste vynahradil.

Presne na deň detí, 1. júna, bola zrekonštruovaná knižnica odovzdaná do užívania. Symbolickú pásku spolu so starostom obce prestrihla dlhoročná duša haličskej obecnej knižnice pani Mária Veselovská. Po vstupe do knižnice priestor, v ktorom strávila 28 rokov až do odchodu do dôchodku vôbec nespoznala: „Vážim si to, že sa pozornosť venovala aj knižnici na ktorej sa už roky podpísali a bolo to potrebné a aj týmto ukazuje vedenie obce postoj ku kultúrnym hodnotám a histórii. Knižni-

ca nie je len o zábave, ale aj o poznávaní. Verím, že sa to teraz podchyť a budú tu zaujímavé podujatia, lebo s čitateľmi treba stále pracovať, dôležité sú vždy aj vzťahy so školou a tie tu boli vždy dobré.“

Rekonštrukčné práce na knižnici previedla domáca firma Kofemika. Nové osvetlenie, nábytok a ďalšie vybavenie knižnice bolo zakúpené z finančných prostriedkov získaných z dotácie z Fondu na podporu umenia vo výške 30.000 eur. Fond na podporu umenia podporil realizáciu obnovy knižnice ako hlavný partner projektu.

Nová knižnica si samozrejme zaslúži aj nové knihy. Pravidelne každý rok sú knihy zakupované jednak zo zdrojov obecného rozpočtu, ale vždy sa usilujeme a, bývame aj úspešní, v získavaní podpory na ak-

vizíciu knižného fondu opäť z výziev Fondu na podporu umenia.

Hneď v prvý deň knižnica získala viac ako desiatku nových čitateľov z radov našich žiakov. Práve nárast detských čitateľov a ich motivácia k čítaniu boli jedni z hlavných cieľov celého projektu modernizácie knižnice. Tento cieľ chce obecná knižnica v Haliči naplňať aj organizáciou rôznych knižných podujatí. Krátko po otvorení, 20. júna sa konalo čítanie pre našich štvrtákov a piatakov. Stali sme sa súčasťou série celoslovenských podujatí pod názvom Celé Slovensko číta deťom.

V Haliči čítali deťom okrem novej knihovníčky Martiny Tomanovej a starostu Udvardyho aj herečka a režisérka Viera Dubačová či herečka pôsobiaca v stovežatej Prahe Viera Kučerová.

Deti si podujatie užili a opäť viacerí z nich odchádzali z knižnice s ďalším knižným kúskom, ktorý si chceli prečítať.

Mgr. Alexander Udvardy

Čítajte viac: https://mynovohrad.sme.sk/c/22926565/v-halici-otvorili-reprezentativne-kralovstvo-poznania.html#storm_gallery_205800

OBECNÁ KNIŽNICA HALIČ

Obecná knižnica v Haliči, na základe úspešného projektu: „**Knižnica bohatá na príbehy**“, získala v roku **2022** finančný príspevok vo výške **1.500,- eur**, na nákup novej literatúry. Dotáciu poskytol **Fond na podporu umenia**. Projekt sa realizuje v období od **01. 07. 2022 do 30. 06. 2023**. Zakúpené knihy budú umiestnené v Obecnej knižnici a voľne prístupné pre všetkých čitateľov. Všetky novinky nájdete aj v online katalógu Obecnej knižnice Halič. Touto cestou chceme poďakovať Fondu na podporu umenia za poskytnutú dotáciu.

Obecná knižnica v Haliči, na základe úspešného projektu: „**Knihy - verný priateľ aj do nepohody**“, získala v roku **2021** finančný príspevok vo výške **1.000,- eur**, na nákup novej literatúry. Dotáciu poskytol **Fond na podporu umenia**. Projekt sa realizuje v období od **01. 07. 2021 do 30. 06. 2022**. Zakúpené knihy budú umiestnené v Obecnej knižnici a voľne prístupné pre všetkých čitateľov. Všetky novinky nájdete aj v online katalógu Obecnej knižnice Halič. Touto cestou chceme poďakovať Fondu na podporu umenia za poskytnutú dotáciu.

Poľská polka i závan balkánskeho temperamentu vo vynovenej sále nášho kultúrneho domu

spoznali pestrosť poľského folklóru i temperament mladých ľudí z Bosny a Hercegoviny.

Najprv to boli čarovné tóny šarmantných poľských husliet a radosť, farebnosť a veselosť mladých tanečníkov a tanečníc zo súboru Magurzanie z mestiečka Lodigowice. Svoj program predĺžili aby spestrili divákovi čakanie na bosniacky súbor Mladosť z Bosny, ktorý zdržali na predchádzajúcom vystúpení.

Rovno z autobusu vybehli na pódium a ukázali nielen svoj nefalšovaný temperament, ale i krásu života pastierov oviec z hôr nad mestom Banja Luka. Bol to úžasný zážitok, na ktorý sa oplatilo počkať. Ďakujeme za sprostredkovanie tohto zážitku Novohradskému osvetovému stredisku.

Piatkový večer 29. júla bol naozaj horúci. Tí, ktorí prišli na haličskú zastávku Medzinárodného Novohradského folklórneho festivalu do haličského kultúrneho domu,

V piatok večer sa vrátíme v čase

Vystúpením historickej skupiny Fringia budete mať možnosť preniesť sa 410 rokov späť. **Podzámocké námestie** sa zmení na sídlo Žigmunda Forgácha a jeho manželky Kataríny Pálffyovej. Jubileá nášho Haličského zámku si pripomenieme aj pútavým predstavením v naozaj do detailov prepracovaných dobových kostýmoch, s ukážkami dobových tancov, výstrelmi z historických zbraní, šermiarskych súbojov a podobne. Uvidíte aj to, ako sa šľachta zabávala, pokiaľ práve nebojovali na bojiskách. Keďže súčasťou predstavenia budú aj delostrelecké salvy, vopred Vás na to chceme upozorniť. Nenechajte si ujsť tento jedinečný zážitok v piatok od 18.00 hodiny.

12.8.2022 — 18:00

— S HUDBOU VESMÍRNOU —

O kapele

Prvýkrát sme ich registrovali, keď sa na youtube úspešne prezentovali s klipom JE NÁM TEPLLO, v ktorom účinkuje aj český herec Jiří Mádl. Starší si ich skôr pamätajú ako moderátorské trio folklórneho programu Zem speieva.

Dominika Morávková Zeleníková: slovenská herečka, účinkovala v seriáloch: De lukse, Autoškola, Divoké kone, vo filmoch: Pírko, Terezín, Kandidát, Tieňohra, Dimenze, V lete ti poviem, ako sa mám a v rozprávke: Johankino tajomstvo. Je vydatá, má dcérku Amáliu a synčeka Damiána-Huga.

Marek Koleno: otec dvoch detí, hudobník, ktorý začínal v kapele Hidden Road.

Daniel Kis – Sorizzo: hudobný producent a vášnivý cestovateľ.

Najznámejšie pesničky: Je nám teplo, Netancuj už nikdy sám, No a čo, Šírimo mladosť, Vlask, Lovesong, Lebo nás to ba!

ROZHOVOR

Na jednej strane: herečka, moderátorka, speváčka, na druhej strane mamina dvoch malých detičiek: dcérky Amálie (5) a synčeka Damiána Huga (2). Ako sa Vám darí skĺbiť tieto dva aspekty?

Sú to moje dva svety. Vzájomne sa ovplyvňujú. Napríklad: Keď mám príliš veľa práce, mám málo rodiny. Keď mám málo rodiny, práca ma neteší naplno, keď ma práca neteší, vníma to aj moja rodina. Mám rada oba tieto svety a darí sa mi hľadať medzi nimi balans a žiť ich v prítomnom okamihu.

Folkloristi Vás iste poznajú z televíznej relácie Zem speieva. Budete aj naďalej v tejto veľmi úspešnej a sledovanej súťaži účinkovať?

Zatiaľ neviem nič o pokračovaní. Ale spomienok je veľa, bola to príjemná, zaujímavá aj náročná skúsenosť. No obohacujúca, to určite.

Už to asi nie je pre nikoho tajomstvom, že v kapele S hudbou vesmírnou končíte. Ako bude ďalej pokračovať spolupráca s chalanmi?

Viem povedať len to, čo je teraz. Hrávame v lete spolu koncerty a poriadne si to všetci užívame. Ďalej uvidíme.

Televízna rozprávka: Johankino tajomstvo, účinkovanie v seriáloch ako Divoké kone, De lukse, Autoškola je len zlomok z toho, kde ste zažiarili. V akých projektoch Vás môžeme v najbližšej dobe vidieť?

Bankomat je pre Vás k dispozícii aj u nás

Mať možnosť vybrať si hotovosť priamo v Haliči bolo dlho nemožné. Pre štandardné banky nebolo zaujímavé u nás bankomat zriadiť, resp. by to pre obec znamenalo vysoké spolupodielanie sa na prevádzke. Riešenie sa predsa len našlo dohodou s finančnou spoločnosťou Euronet.

Bankomaty Euronet nájdete už aj na Slovensku v mnohých obciach a mestách. Hotovosť si z nich môžu vybrať klienti všetkých bánk, pričom poplatok za výber sa riadi pravidlami Vašej banky rovnako ako pri výbere hotovosti z bankomatu inej banky. Niektoré banky poplatok dokonca vôbec neúčtujú.

Veríme, že aj túto pridanú službu oceníte a využijete. Bankomat bude v prevádzke 24 hodín denne, 7 dní v týždni. Obec Halič sa na prevádzke podieľa len nákladmi na elektrickú energiu potrebnú na prevádzku bankomatu. Bankomat nájdete na Ul. mieru oproti pošte vedľa Z-boxu.

Momentálne prebieha nakrúcanie rozprávky pre Českú TV a TV JOJ, v ktorej hrám aj ja, blíži sa nakrúcanie seriálu pre RTVS, ale ešte skôr diváci môžu vidieť televízne projekty na Markíze seriál MIN a na TV JOJ seriál 'Prokurátorka'. A pre tých, ktorí radi varia alebo hľadajú inšpiráciu, je na webe Coop jednoty relácia o varení so mnou a šéfkuchárom Dušanom Plátkom.

13. augusta S hudbou vesmírnou vystúpíte na našich Haličských slávnostiach. Boli ste niekedy, resp. počuli ste niekedy už o Haliči?

Nenavštívila som ju ešte, ale veľmi sa teším na atmosféru ďalšieho historického mesta, plánujem sa pozrieť na zámok a trochu sa na tomto mieste zdržať, určite je čo obdivovať.

Ďakujem za rozhovor

Dominika

Medzinárodný Deň Detí

ROZPRÁVKOVÝ PARK DEŇ DETÍ

v HALIČI 4. júna 2022 sa zámocký park premenil na rozprávkový. Detičky pri zámockej bráne princezné vítali, za zodpovedané otázky mapu dostali. Dlhý, Široký a Bystrozraký tiež nelenili a deťom veselé súťaže pripravili. V jaskyni pavúčicasiete tkala s pomocníčkou sa tam ukrývala. Tri rozprávkové sudičky, čakali na všetky detičky. Ukázali im záhadné triky, odmenou boli linecké koláčiky. Kubkovi a Maťkovi sa ovečky po paši rozutekali, deti ich naspäť do košiara hnali. Za rohom na všetkých číhala, ježibaba, do domčeka deti lákala. Medovníkmi ich krmila, strechu popopravovať nútila. Každý kto medovníček nakreslil, ježibabke strechu opravil. Z Máši a medveďa deti veľkú radosť mali, na kolobežkách sa s nimi pretekali. Bylinkárka nelenila, sirupy deťom pripravila. Uhádnúť museli z čoho sirup vyro-

bila, ktoré bylinky doňho použila. Kto Bielu pani v parku zočil, do mapky mu hneď bodík skočil. Červená Čiapočka smutná bola, dobroty rozsypala zhora aj zdola. A kto ju vystrašil? To už vieme, pozbierať dobroty pomôžeme. Vodníčka rybky a žabky z rybníka vylovila a pre deti vodnú štafetu pripravila. Indiánky terče a luky prichystané mali, deti šípy a guľôčky do nich potriaľali. Snehulienke a trpaslíkovi tiež pomáhali, roztratné drahokamy ponachádzali. Pri gazdinkách dôležitú úlohu deti mali, dobre sa najesť, to všetci dali. Šaška Baška, divadielko i hasiči sa o zábavu postarali, zabávali sa veľkí a aj malí. Pán kráľ celé kráľovstvo sledoval a za šikovnosť deti obdaroval. Že to bolo super popoludnie sa iste dozvieme, keď si naše rozprávkové video pozriete

Anka Lukáčová

8

Naši žiaci očarili aj na celoštátnej prehliadke

ZPOZ. Čo znamená táto skratka? Zbory pre občianske záležitosti v jednotlivých obciach majú na starosti prípravu občianskych obradov. Pod názvom Žijú medzi nami sa niesol aktuálny ročník prehliadky ZPOZov, kde sme sa s našim programom ku dňu učiteľov prebojovali až na celoslovenský festival.

Po absolvovaní regionálnej a krajskej prehliadky, sme vo štvrtok 16. júna skoro ráno spolu s našimi malými šikovnými umelcami vyrazili do Slovenskej Ľupče. Táto krásna obec sa roly hostiteľa zhostila naozaj dôstojne. Podujatie sa konalo v obradnej sieni na obecnom úrade.

Keďže nás bolo viac ako 30 a náš program bol skôr určený na pódium, mali sme čo robiť, aby sme sa pomestili. Ale dali sme si rady a opäť sme hodnotiacu komisiu očarili. V tomto kole už nešlo

o to, kto bude prvý, keďže prehliadky sa zúčastnili víťazi krajských kôl. Nielen pre deti, ktoré tam išli s chuťou opäť bojovať o víťazstvo bolo trošku sklamaním, že sa nebojovalo o stupne víťazov, ale náplastou im bolo naozaj pochvalné hodnotenie komisie.

Tak ako ostatné zúčastnené kolektívy, aj my sme si odniesli trofej, ktorá nám bude tento náš úspech na celoštátnej úrovni pripomínať.

Celoslovenskej prehliadky sa zúčastnilo 5 kolektívov z obcí Halič, Udiča, Belá-Dulice a miest Revúca a Púchov s programami k uvítaniu detí, stretnutiu s jubilantami či ku dňu učiteľov. Malým prekvapením pre dve pani učiteľky, ktoré sa výraznou mierou pričinili o náš úspech v tejto súťaži, ale zároveň bez ktorých sa nezaobíde takmer žiadna

obecná slávnosť, bolo udeľenie Ceny starostu obce Halič priamo počas nášho programu. Keďže o tom vopred vôbec netušili, bolo to pre ne o to dojímavejšie.

Zo všetkých kôl si odnášame nielen pekné zážitky, ale aj cenné rady, skúsenosti, ako naše občianske obrady ozvláštniť, či zlepšiť. Ďakujeme všetkým žiakom, ktorí sa zapojili a pekne reprezentovali svoju školu i obec, pani učiteľkám za pomoc s prípravou programu a aj zúčastneným rodičom za sprevádzanie.

www.halic.sk

Moja priateľka

Kto by nepoznal pani učiteľku Bibku v.m. Máriu Királovú, veď celej plejáde žiakov, ktorí navštevovali ZŠ v Haliči vstúpila základy matematiky a vzbudila záujem o umenie či estetické čítanie na hodinách výtvarnej výchovy. Svoje povolanie vykonávala s láskou a veľkou zodpovednosťou, milovala ho. Plným priehrštím rozdávala získané vedomosti.

Jej veľké a dobré srdce si podmanilo nielen zverených žiakov, ale i kolegyne a kolegov, s ktorými sa rada stretávala na poradách, ale i pri iných príležitostiach.

Spoznala som ju počas štúdia na Pedagogickej škole v Lučenci. Bola výbornou žiačkou, vynikala nielen v spomínaných predmetoch.

Obdivovala som jej nádherný písomný prejav, logické myslenie a všetko krásne, čo jej ruky vytvorili.

Naše priateľstvo sa naplno rozvinulo, keď sme sa stali kolegyňami v Haliči. Pedagogická škola nám dala vzdelanie len pre I. stupeň ZŠ, ktorý bol tu obsadený. Rozhodli sme sa pokračovať v diaľkovom štúdiu na pedagogickej fakulte v B. Bystrici. Ona si zvolila aprobáciu matematika - výtvarná výchova a ja slovenčina - dejepis.

Bolo to náročné štúdium, zocelilo nás i naše priateľstvo.

Spájalo nás mnohé nielen v práci, kde sme obidve pripravovali žiakov na prijímacie skúšky na stredné školy, ale i v súkromnom živote.

Jej cit pre krásu dominoval i pri cukrárskych výtvoroch, ktoré s láskou piekla a zdobila. Torty a koláče vytvorené jej šikovnými rukami boli obdivuhodné. Neraz piekla

i pre moje osobné príležitosti, čo som si nesmierne vážila a až doteraz som jej veľkou dlžníčkou.

Nehovoriac o tom, ako mi pomáhala i v škole.

V tých časoch sme vysvedčenie písali dokumentačným atramentom. Doteraz nedokážem zabudnúť na nešťastnú príhodu, ktorá sa mi stala, keď som pracne vyhotovila 32 vysvedčení, no keď som ich v zborovni vyberala z tašky, všetky boli poliate atramentom, ktorý som neopatrne zatvorila. Rozplakala som sa. Bibka sedela vedľa mňa a s ľútosťou povedala: „Božka, ja ti na všetky vysvedčenia napíšem mená a ty píš ostatné.“ Vtedy sa naozaj potvrdilo, že priateľa poznáš v núdzi. Na tú príhodu neviem zabudnúť. Bibka, si a navždy ostaneš mojou najlepšou priateľkou.

Jej výnimočný talent využívala nielen škola pri výzdobách ale i obec. Často sa jej na stole objavovala pamätná kniha obce, do ktorej zapisovala významné či príležitostné udalosti s patričnými kresbami. Nebolo ich málo. Zalistovala som si v nej a spočítala strany. Bolo ich 230. Hoci bola silnou osobnosťou, len ťažko

zvládala tragédie, ktoré jej život uštedril. Stačili by aj na tri životy. Veľmi skoro stratila obidvoch rodičov a neskôr aj troch bratov. Z početnej učiteľskej rodiny ostali len tri sestry-učiteľky.

Poslednú veľkú stratu prežila už ako dôchodkyňa, keď tragicky zahynul i manžel – jej najväčšia opora.

Spoločne vybudované bývanie v Maškovej musela opustiť a odsťahovať sa do Lučenca. Všetky tieto udalosti si vybrali svoju daň, čo sa odzrkadlilo i na jej podlomenom zdraví. Najväčšou oporou pre ňu je teraz vnuk Miško, pretože obidve dcéry majú svoje starosti, ktoré dnešná doba prináša.

Priateľka moja, toto skromné vyznanie Ti venujem ako prejav úcty, vďaky a obdivu práve v čase, keď sa dožívaš

svojho významného životného jubilea. Blahoželám Ti!

Je roky márne rátať, keď v srdci lásku máš, vtedy ani zima osemdesiaty neprinesie mráz. Lebo teplo duše Tvojej, ktorá vždy čistá chcela byť, v pokore zvládla životné boje aj po nich slnka svít.

Vďaka Bohu za požehnané roky. Nech Pán Boh naďalej vedie Tvoje kroky a milosť Božia nech Ťa chráni aj po ďalšie roky. Nejedna chvíľa v prešlom živote ťažila dušu ako jarmo, no srdce hreje to, keď cíti, že nežila si tie roky darmo.

Drahá priateľka!

Všetko najlepšie, veľa zdravia, veľa slnečných dní a veľa pekných chvíľ prežitých so svojimi drahými i s priateľmi, ktorí si Ťa vážia a majú Ťa radi.

Božena Hochholcerová

Zdravá pochúťka OVOCNÁ KOŽA

- 1000g voliteľného ovocia napr. maliny, jahody, čučoriedky,
- 300 g banánov na zahustenie

Postup: ovocie umyjeme, banány nakrájame a všetko spolu zmixujeme na hladkú kašu. Z tohto množstva urobíme tri plechy kože.

Plechy na pečenie vystelieme papierom na pečenie a nanesieme tenkú rovnomernú vrstvu ovocnej zmesi. Pečieme 6 hodín pri teplote 80 st. Občas môžeme nechať dvierka na rúre otvorené, aby sa odparila zbytočná vlhkosť. Usušenú kožu krájame ostrým nožikom alebo aj nožnicami.

Kreatívni môžu pridať do zmesi aj bylinky alebo si urobiť zeleninovú verziu.

Dobrá chuť!

RP

- Divínsky Boyard - reštart našich síl, našej spolupráce, prebudenie tímového ducha, bol pre nás tohtoročný Boyard. Zdolávanie stanovísk jednotlivých oblastí prevencie kriminality, ale aj rôznych športových úloh s prekážkami na viac ako 3 km dlhej trase nám dalo zabráť. Odmenou bol pes-trý program s kopou zábavy a získané nové priateľstvá.

- Na okresnom kole olympiády v anglickom jazyku sa v 1A kategórii umiestnila žiačka Kristínka Marková na 3.mieste, v 1B kategórii žiak Alex Tisoň na 6. mieste. Vivien Gondová narodená v Anglicku postúpila hneď na krajské kolo a bola úspešnou vo všetkých štyroch kompetenciách.

- Našu školu reprezentovala na krajskom kole v atletickom štvorboji v Žiari nad Hronom Sára Mária Fízelová. Naša talentovaná šiestačka podala nádherné výkony vo všetkých disciplínach, pričom jednu z disciplín - hod vortekom ovládla. Raketka zaletela 45,84m.

- Na okresnom kole Geografickej olympiády sa žiačka 7.A triedy Nina Laššanová umiestnila na 2. mieste. V krajskom kole na vynikajúcom 16. mieste. Žiačky Ela Udvardyová a Lucia Galádová sa zúčastnili okresného kola Biologickej olympiády, Lucka bola úspešnou riešiteľkou a Elka skončila na výbornom 3. mieste. Naším najšikovnejším žiakom gratulujeme a prajeme veľa úspechov v súťažiach v ďalších rokoch.

- Deti tretieho a štvrtého ročníka zúčastnili Babylonskej školy v prírode v čarovnom prostredí Bystrá. Deti mali každý deň pestrý program – rôzne hry, kúpanie, športové súťaže, tvorivé dielne. Večer bola na programe spoločná zábavná hra, karneval, diskotéka. Posledný deň nás očarili prekrásnym divadelným predstavením o Pipi.

- Naši žiaci nás reprezentovali aj na celoslovenskom finále v MiniBasketbale a súťaži basketbalových zručností.

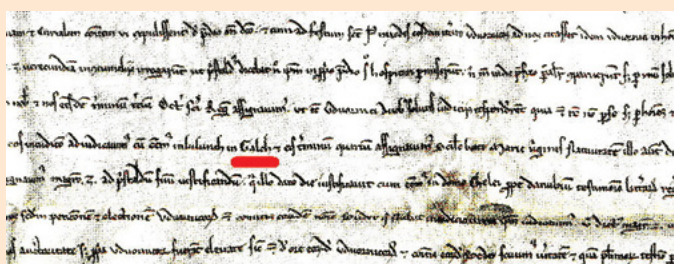
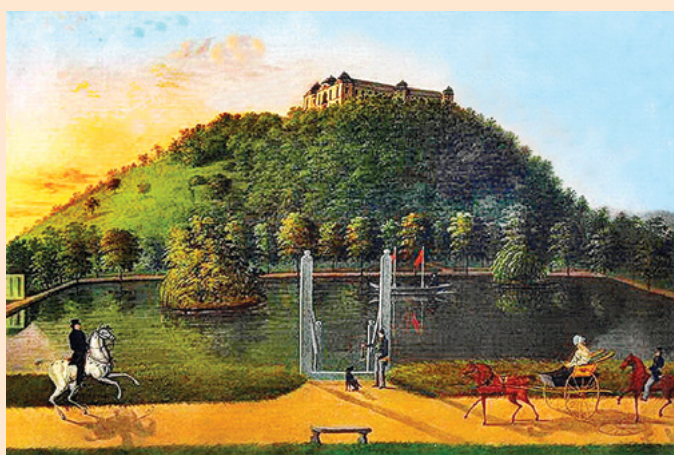
800 rokov od postavenia stredovekého hradu Galch

V 11.-12. storočí bolo Lučenecké panstvo (Lusunch) s Haličou súčasťou kráľovských majetkov. Asi v roku 1209 ho kráľ Ondrej II. (1205-1235) prideliť **rodu Kačičovcov**, pôvodom z chorvátskeho Omiša, ktorí stavali hrady. Na strategicky významnom Haličskom vrchu stálo už zrejme predtým menšie sídlo - asi hradisko. Údaje o ňom sa však nezistili, ale archeologické nálezy v okolí (vrátane byzantského **Haličského pokladu** z prelomu 6.-7. storočia, dnes v Maďarskom národnom múzeu v Budapešti) svedčia o dlhodobom osídlení územia už od doby kamennej; od doby železnej s viacerými hradiskami aj v Poiplí. Za spoluúčast na vražde kráľovej manželky Gertrúdy Meranskej 28.9.1213 v Piliši panovník im panstvo odobral a venoval svojmu vernému koniarovi **Dionýzovi I. z rodu Tomaj (Tomoy)** asi z kmeňa Tanis - Aba, ktorý v jeho centre **do roku 1222 postavil Haličský hrad** nového typu - následne užíval ako rodové sídlo s manželkou a dvomi synmi - Dionýzom II. a Pelbartom I. (Privartasom). Práve od roku 1222 začal pôsobiť ako kráľov taverník (do roku 1231), od roku 1228 tiež szolnocký išpán a v rokoch 1233-1235 sedmohradský vajda. Ešte pred

korunováciou nového kráľa Belu IV. sa v roku 1235 stal jeho uhorským palatínom a rok na to aj biharským išpánom. Jeho pobyt na hrade Galch dosvedčuje ním vydaná **rozsudková listina** z 27.8. - 8.9.1236 - **prvá písomná zmienka o Haliči (Galch 1236)**. Ako miesto napísania a vydania uvádza na panstve Lusunch „Galch“ (podľa *Codex diplomaticus patrius* 1876, zrevidovaného v roku 2012). Tento názov nemožno nahrádzať neskorším názvom Tuhárskeho potoka, resp. jeho mŕtveho ramena Holuch-Tugar (latinsky **iuxta Holuchtugar**).

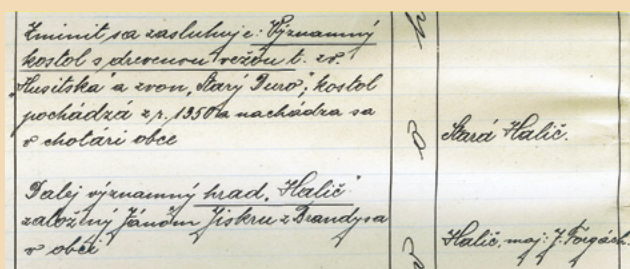
V roku 1240 vpadli do Uhorska vojská mnohonárodnostnej a mnohonáboženskej Mongolskej ríše (nesprávne uvádzané ako Tatári - úhlavní nepriatelia Mongolov, porazení už otcom Džingischána - chánom Jesügejom). Mongoli vyznávali tengrizmus (pretrvávajúci dodnes), ale nepotláčali ani iné náboženstvá a v ich mestách existovali aj kresťanské kostoly (v hlavnom meste Zlatej hordy aj biskupstvo); dokonca bojovali na strane kresťanov vo Svätej zemi. Dôvodom ich vpádu cez Karpaty do Panónie bolo prichýlenie ich nepriateľov - lúpežných pohanských polokočovných Kumánov (Západných Kypčakov/Kúnov), unikajúcich cez stepi Čiernomoria najmä do Galície a Uhorska, ktoré ich odmietlo vydať a postavilo sa ríši na odpor.

V prehratej bitke uhorského kráľa Belu IV. (1235-1270) proti nim 11.4.1241 pri rieke Slaná a obci Muhi (len 136 km od Haliče) padol aj **palatín Dionýz I. Tomaj, 1. osobnosť Haliče** (*asi 1191-†1241). Po urýchlennom návrate Mongolov do ríše v roku 1242 (kvôli voľbám nového veľkého chána) Lučenecké panstvo so sídlom v Haliči pripadlo Dionýzovi II. Tomaj a jeho synom -Jüne I., Sámod, Mikuláš I. a Dionýz III. Avšak len ostatnému z nich definitívne 9.8.1280 potvrdil jeho vlastníctvo uhorský kráľ Ladislav IV. Kumánsky, ktorého 10.7.1290 v tábore zavraždili práve zákerní Kumáni. Počas interregna v roku 1310 zutekali traja synovia Dionýza III. Tomaj (Dezider I., Štefan I., Tomáš I.) do Sedmohradska pred Matúšom Čákom Trenčianskym, ktorý pred Bitkou pri Rozhanovciach (15.6.1312) **dal Haličský hrad vypáliť**. Halič však naďalej podporovala nového kráľa Karola Róberta I. z Anjou a jeho syna Ľudovíta I. Veľkého (1342-1382). Za oddanosť a zásluhy sa Dezider I. stal v roku 1320 sedmohradským vajdom, Štefan I. v rokoch 1351-1352 chorvátsko-dalmátskym a slavonským

bánom a **Tomáš I. Tomaj** v roku 1319 sikulským išpánom, severínskym bánom a vasským išpánom. Ako uvádza nápis, práve on podporil dostavbu spoločného Haličského gotického kostola s freskovou výzdobou. Keď zomrel (†1356), jeho synovia prijali odlišné prídomky odvodené od Lučeneckého panstva -**Tomáš II. Losonczi-Bánffy** a Štefan III. **Tomaj - Losonczy**, pričom Lučenecké panstvo ostalo jeho synom (Ladislav III., Juraj, Albert a Štefan IV. už ako István II. Losonczy). Dcéra Ľudovíta I. Veľkého, od roku 1385 prvá manželka kráľa Žigmunda Luxemburského - kráľovná Mária z Anjou (*1371-†17.5.1395 pádom z koňa), vydala 30.4.1386 Štefanovi II. Lučeneckému (novohradskému išpánovi aj po roku 1404) **povolenie na výstavbu (obnovu) kamenného šľachtického hradu Galch**. Lučenecké panstvo však zdedili dvaja synovia jeho brata Ladislava III.: Dionýz IV. († pred rokom 1427) a Žigmund I. († pred rokom 1435), po ktorom hrad asi do roku 1440 obýval Dionýzov syn - Albert II. Losonczy (1424-1460) s manželkou Hedvigou Zécheni.

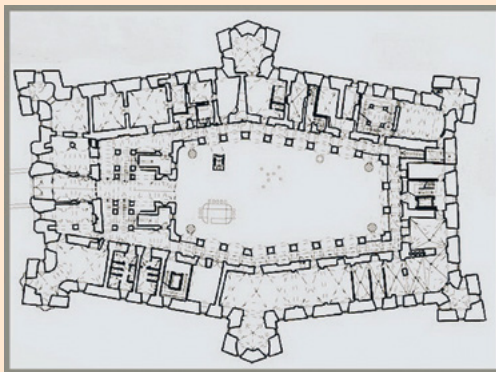
- Súpis pamiatok od roku 1921 - Novohradská župa Haličský okres Stará Halič - kostol z roku 1350 s drevenou vežou a zvonom Starý Ďuro

- Halič - hrad založený J. Jiskrom z Brandýsa, majiteľ J. Forgách

580 rokov od vybudovania pevnosti Galch

Prvá habsburská uhorská kráľovná - vdova Alžbeta Luxemburská - v rokoch 1440-1442 vymenovala **Jána Jiskru z Brandýsa, 2. osobnosť Haliče** (*asi 1400 -† asi po 1469) za šarišského išpána a správcu Horného Uhorska v prospech jej maloletého syna Ladislava V. Habsburského Pohrobka. Išlo o verného katolíckeho moravského kondotiera v službách jej otca cisára Žigmunda, bojovníka proti husitom a Turkom, ktorý mal za úlohu obsadiť a chrániť vlastníctvo kráľovských majetkov, osobitne kráľovské mestá, hrady, mincovne v Kremnici a Košiciach. Už **v roku 1440 Jiskra (maď. Giskra) obsadil aj strategický hrad Galch**, ktorý asi následne obýval s prvou manželkou Katarínou, neterou uhorského kancelára a egerského biskupa Šimona Rozhanovského (Rozgonyi). Počas interregna ustanovil uhorský snem Jiskru, obdobne ako jeho bývalého spolubojovníka proti Turkom v Srbsku - Jána Huňadyho, za jedného zo 7 kapitánov Uhorska, Nemecký kráľ (neskôr cisár) Fridrich III. Habsburský ho 28.4.1444 vo Viedni vymenoval za najvyššieho kapitána kráľa Ladislava. **Jiskra chátrajúci hrad Galch prestaval v roku 1442 na honosné šľachtické sídlo a pevnosť so šiestimi baštami, priekopami a valmi**, ktorú miestodržiteľ Ján Huňady už ako politický rival v rokoch 1447 a 1449 nedokázal dobyť (podľa jeho listov z tábora pod hradom Gaalch z 31.4.1447 a 17.11.1449). **Víťazstvom málopočetných hornouhorských kráľovských Jiskrovcov nad Huňadyovcami v Bitke pri Lučenci** (10.8.-7.9.1451), v jednej z troch najväčších stredovekých bitiek na slovenskom území (v zálohe s nedobytým Haličským hradom a v predpolí pri križovatke v rámci cisterciatského kláštora v Opatovej s jeho nezdotlanou menšou pevnosťou Sv. Štefana Kráľa pod velením Jiskrovho hajtmana Mateja z Kně-

žic), však spor neskončil. Huňadyovci v treťom ťažení v roku 1552 do Horného Uhorska počas neprítomnosti Jiskru hrad Galch značne poškodili. Obaja najväčší uhorský vojvodcovia sa zmierili až v Kremnici, kde prijali 29.8.1452 tzv. **Kremnický večný mier**. Po ukončení štátnych funkcií Huňadyho a Jiskru (po nástupe už dospelého Ladislava Pohrobka na trón 29.1.1453 v Bratislave) a po rozpustení vojska viacerí kráľovi žoldnieri (Jiskrovci) za zásluhy dostali pozemky a povolenie usadiť sa aj v Novohrade (Praha, České Brezovo, Ozdín,...). Niektorí sa však po roku 1453 pridali k **hnutiu lúpežných bratříkov** pod velením Jiskrovho odporcu Aksamita z Košova. Príkaz kráľa na potlačenie tohto hnutia mali realizovať Huňadyovci, Rozhanovskí a späť privolaný Jiskra, ktorý zvíťazil v prvej bitke proti nim už v novembri 1454 pri Trebišove. Väčšiu porážku s usmrtením Aksamita utŕžili bratříci 21.5.1458 pri Blatnom Potoku (Sárospataku) od Sebastiána Rozhanovského už bez Jiskru, ktorý dva mesiace predtým vstúpil do služieb poľského kráľa Kazimíra IV. Jagellovského a jeho manželky (Pohrobkovej sestry Alžbety Habsburskej - matky kráľov), stal sa po dohode kráľa s veľmajstrom rádu pruských križiakov počas ročného prímeria starostom ich bašty - Malborku, následne hlavným kapitánom Rakúska a úspešným obrancom Viedne. Jiskra, od roku 1462 už ako uhorský barón v službách Mateja Korvína Huňadyho (1458-1490), pôsobil ako jeho víťazný spolubojovník proti Valachom (zajal Vlada III. Tepesa Drakulu), Turkom a bratříkom (definitívne ich zlikvidovali až 21.1.1467 pri Veľ-

kých Kostoľanoch). Na sklonku života sa stal prvým uhorským mierovým vyslancom kráľa v Istanbulu a s druhou manželkou Ilonou, neterou palatína Michala Orsága Guti, dožil na svojom rumunskom panstve s hradom Soimos a kráľovským mestom Lipa. Kráľ Matej ešte za jeho života potrestal v roku 1467 za odpor Ladislava III. Losonczy (1460-1487), syna Alberta II., odobratím Lučeneckého panstva, ktoré v roku 1469 prideliť **palatínovi Michalovi Orságovi z Gutu**.

Po porážke v Bitke pri Moháči 29.8.1526, následnej tragickej smrti uhorského a českého kráľa Ladislava II. Jagellovského a vazalskej vlády Zápoľských (1526-1541), sa lučenecké panstvo s hradom Galch v roku 1527 vrátilo synovi Žigmunda II. Losonczy - **Štefanovi VI. Lossonczy, 3. osobnosti Haliče** (*1514-†1552) s manželkou Annou Pekry, už ako novohradskému išpánovi a hrdinskému kapitánovi Temešváru. Po kapitulácii, zajatí a statí Osmanmi 27.7.1552 jeho hlavu previezli do Istanbulu sultánovi Süleymanovi I. S povolením kráľa Ferdinanda I. Habsburského z 20.7.1552 Halič zdedili Štefanove dve dcéry - Fruzína (*1544) a reálne Anna Lossonczy - vdova po Krištofovi Ungnadovi.

Po rozšírení **Osmanskej ríše** v rokoch 1552-1553 na sever až na južné Slovensko sa územie bývalého Uhorska na 145 rokov (od 2.9.1541 do 2.9.1686) stalo jej súčasťou, severný zvyšok časťou Rakúska - Habsburskej monarchie. **Galch začlenili v rámci Budínskeho pašaliku do Sečianskeho sandžaku** pod velením bega Kara Hamzu so sídlom v Szécsény. Po poškodení

hradu, zničenie časti podhradnej obce a cisterciatského kláštora v Opatovej osmanskými vojskami, ostala asi len zdanená poľnohospodárska časť Haliče (dnešná Stará Halič). Halič v rokoch 1553-1593 spadala pod nadvládu troch sultánov a na provinciálnej úrovni 20 budínskych pašov. Obrat nastal 27.11.1593 dobytím Filakovského hradu cisárskymi vojskami pod velením turkobijcu Mikuláša Pálffyho a hornouhorského kapitána Krištofa Tieffenbacha, a tým oslobodením aj časti Lučeneckého panstva.

410 rokov od renesančnej prestavby hradu

Ďalšie manželstvo Anny Losonczy v roku 1589 so **Žigmundom II. Forgáchom z Gýmeša, 4. osobnosťou Haliče** (*1560-†1621), od roku 1592 novohradským išpánom (v rokoch 1618-1621 uhorským palatínom a od roku 1596 podľa manželkinho prekvapivého závetu dedičným vlastníkom Haličského panstva - zakladateľom haličskej vetvy s 11 deťmi rodu Forgáčovcov s ďalšími manželkami Zuzanou Thurzo a Katarínou Pálffy), viedlo **v roku 1612 k úprave Jiskrovej Haličskej šesťuholníkovej hradnej pevnosti do renesančného slohu**. Žigmund zabezpečil aj vyhlásenie vyše 68 m hlbokú Zámockej studne.

Cisárska Halič utrpela značné škody počas troch stavovských povstaní. Po dobytí a zničení Filakovského hradu 10.9.1682 prevzal pod ruinami za účasti štyroch pašov Imrich Thököly z Kežmarku 16.9.1682 vazalskú zmluvu (ahdnáme) a insígnie od sultána Mehmeta IV., ktorý ho za vopred tajne vyjednaných 40 000 zlatých ročne ustanovil za vazalského kráľa Stredného Uhorska - Kralliği Orta Macar (1682-1686). Haličský hrad jeho kapitán Ján Makfalvy bez boja odovzdal Thökölyovcom. Po oslobodení Haliče cisárskymi vojskami, porážke Thökölyho vojsk a obsadení Košíc 25.10.1685, utiekol Thököly, uhorskými veľmožmi nazývaný „turecký pes

alebo paholok“, pod ochranu sultána Mehmeta IV., kde v Izmitte zomrel †13.9.1705. Víťaznou bitkou pri Viedni 12.9.1683 a dobytím Budína 2.9.1686 definitívne skončilo začlenenie územia do Osmanskej ríše. Halič opätovne prevzali Forgáčovci a jej obnovu zabezpečil Adam I. Forgách (1601-1681) so synmi Adamom II. (*1663-†1716) a Šimonom IV. (*1669-†1730). Prvý z nich ako novohradský župan 6.4.1688 potvrdil výsadnú listinu zničenú Thökölyovcami (1682) a v novej uviedol **Halič ako mestečko - oppido subarcensis**.

Začiatkom 18. storočia Halič opäť kruto postihli **kurucké vojny**. Na Haličský hrad sa uchýlilo pred kurucmi Františka II. Rákoczyho asi 320 členov významných šľachtických rodín z Lučenca a Novohradu (aj Pavol Ráday). Po príchode kuruckých vojsk 3.9.1703 na nich striedali delami. Tie začali 4.9. a 1.10.1703 dobýjať Haličský hrad až do ka-

pitulácie 15.10.1703. Vhradnom žalári uväznili grófa Simona Forgácha; po porážke cisárskych vojsk Štefana Forgácha v Bitke pri Zvolene (15.11.1703) v roku 1706 aj syna Adama I. - Františka VII. Forgácha. Po príchode hlavného generála povstalcov Mikuláša Berčeniho 10.11.1707 začala oprava hradu a jeho premena na kuruckú pevnosť, ktorú dobyli a vypálili v roku 1709 vojská cisárskeho generála Siegberta Heistera. Po kapitulácii kurucov a uzavretí Satumarského mieru 1.5.1711 sa Rákóczy utiahol pod ochranu sultána do Turecka, kde v Tekirdađu zomrel 6.7.1735. Kurucké vojny s morovou epidémiou po nich (v roku 1712 s 10-15 mŕtvymi denne) zmenili mestečko Halič na dedinku.

260 rokov od barokovej prestavby hradu na zámok

Obnova prosperity Haliče nastala zásluhou **Jána XIV. Forgácha, 6. osobnosti Haliče** (*1724 - †1774), ktorý ju 28.6.1765 vyhlásil za mesto s 10 privilégiami šľachty (pôvodné z roku 1688). Prispel k nej aj príchod a usídlenie viacerých armalistov, podnikateľov a živnostníkov, medzi nimi aj z rodu Lipcsey, jedného z najstarších šľachtických rodov Uhorska, ktorého rodiny obývali v Haliči asi 15 domov. Armalista Ondrej Lipcsey (1686) sa v rokoch 1724-1728 stal jej richtárom. Halič pod názvom **Civitas Gatz** zaradili medzi stredné mestá (1773-1808; v 1826 ako Mező Város); zaznamenali v nej 237 domov, 346 rodín a 1691 obyvateľov. Rozvoju prispela aj **baroková prestavba zámku v roku 1762 architektom Andrejom Mayerhofferom, 11. osobnosťou Haliče** (*1690-†1771), staviteľom aj Grassalkovičovho prezidentského paláca v Bratislave. Jej súčasťou bolo aj **Jozefom Ignácom Mildorfe-**

rom, 12. osobnosťou Haliče (*1719-†1775) vyzdobenie sály zámku freskami a v roku 1762 premiestnenie kaplnky Dobrého pastiera do zadnej bašty zámku.

100 rokov od zápisu Haličského hradu do prvého súpisu pamiatok

Po vzniku Československej republiky sa na základe schválených hodnotových kritérií začali v roku 1921 pod vedením erudovaného odborníka Jana Emlera, riaditeľa univerzitnej knižnice v Bratislave, rozsiahle práce na príprave **prvého súpisu pamiatok na Slovensku**. Do neho **v roku 1922 zapísali aj „Významný hrad Halič, založený Jánom Jiskrom z Brandýsa a vo vlastníctve J. Forgácha“**. Odtedy sa Haličský hrad zaradil medzi chránené pamiatky, podliehajúce štátnej ochrane ustanovenej ústavou a zákonmi.

Pôvod názvu hradu Galch a obce Halič

Názov obce Halič (Galch 1236 / Gaalch 1447 / Galchure 1451 / Galcz 1542 / Halycz 1457 / Gatz 1770 / Halitsch Stadt 1782 / Halits Város 1788 / Halič/Gács 1808) bol odvodený **od slovanského slova hlas (krik, hluk, šum) – galasъ** (aj Slovník slovenských nárečí uvádza slová galatovať a halačiť s významom hlučne sa správať). Podľa tohto slova obyvatelia a neskôr ornitológovia pomenovávali aj vtáky s výrazným hlasom (slávik, čajka, labuť, potápka, močiarnica,...). Aj kuru domácu nazvali Gallus gallus pre raňajšie kikirikánie kohúta a kotkodákanie sliepky po znesení vajca. Lotyši nazývajú kohúta gailis a na opačnom konci Európy v Galii na území dnešného Francúzska mali Galovia v znaku „hlasného“ kohúta. Po maďarsky je holub galamb, srbochorvátsky havran galič a bulharsky galún. Najjužnávanejší nemecký slavista Max Vesmer (28.2.1886 Petrohrad – 30.11.1962 Záp. Berlín) a súčasní európski slavisti sa zhodli, že podľa bystrého havranovitého vtáka, žijúceho v intravilánoch sídiel a ich okolí - **kavky tmavej** (Coloeus / Corvus monedula), po ukrajinsky a rusky nazývaného **halka/galka** (srch. a bulh. galica), pomenovali aj staré sídlo z rokov 898 – 1138 **Halyč/Halič**. Od roku 1144 išlo o **hlavné mesto Haličského kniežatstva**, nazývané po latinsky Galic, poľsky Halicz, rumunsky

Halici, maďarsky Halics, rusky Galič, ukrajinsky Halič. V súčasnosti ho geografické názvoslovie uvádza aj na mapách ako Halych. Hlasno sa ozývajúce krdle kaviiek hniezdili aj v okolí ďalších sídiel na brehoch Dnestra. Pre zaujímavosť, donedávna ich bolo neúrekom aj v Novohrade, dokonca na Haličskom hradnom vrchu, pričom viacerí odrastení haličskí chlapci si odchytenu kavku chovali doma a snažili sa ju naučiť hovoriť. V tomto roku ju môžete častejšie vidieť smiešne si vykračovať na trávnatých plochách v intraviláne Lučenca aj blízko Haličskej cesty a na Rúbanisku; na severe Slovenska v parku v Liptovskom Mikuláši vypočúť po večeroch jej hlučné krdle. Dajte si však pozor, keď sa budete prechádzať pod stromami, na ktorých sedia a hniezdia, lebo do „vlastných hniezd si nešpinia“.

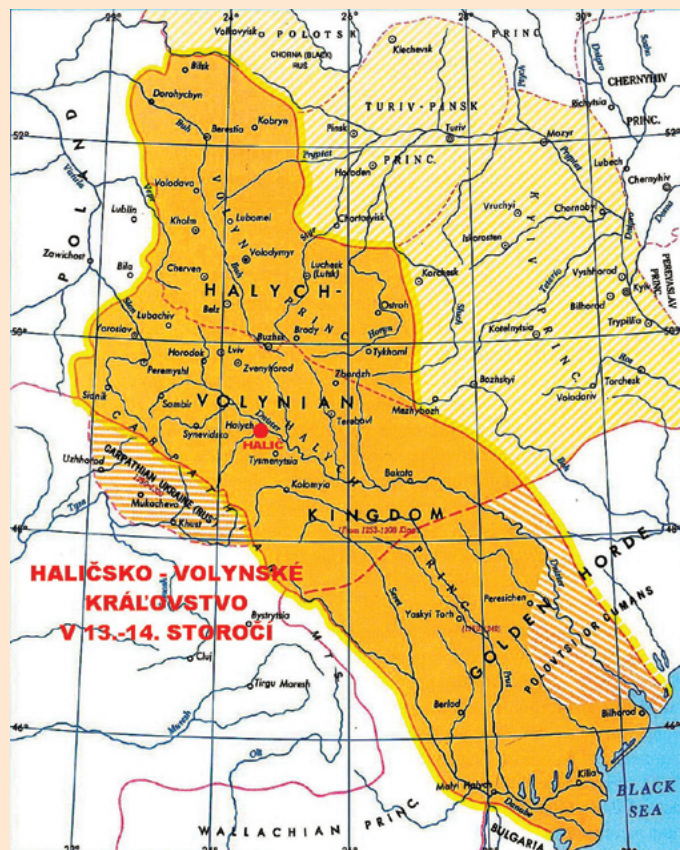
Podnesterská Halych mala po stáročia kavku aj v erbe, zrejme ešte od čias, keď túto krajinu osídlili slovanskí Bieli Chorváti. Celý región na juhu Poľska, od Krakova po Lvov i ďalej, tiež nazvali Halič / Galič (latinsky Galicia. poľsky Galicja, nemecky Galizien, ukrajinsky a rusky Galičina / Haličina / Halychyna). Slovanmi osídlený kraj v 6. storočí sa v 9. storočí stal súčasťou Veľkej Moravy, aby po jej zániku vytvoril štátny útvar **Haličské kniežatstvo**, rozšírený na **Ha-**

ličsko-volynské kniežatstvo až **Haličské kráľovstvo**, od roku 1772 ako korunnú krajinu Rakúskeho cisárstva, obdobu Česka a Uhorska. Spolu s nimi a ďalšími krajinami pretrvala do zániku Rakúsko - Uhorska v roku 1918. Až dovtedy mala **Habsburská monarchia vo svojom znaku aj príslušný erb Galicie s tromi korunami Lodomerie a haličskou kavkou – halkou / galkou / haličou / galicou**. Každý to bral ako samozrejmosť a len heraldici vedeli, že o akého vtáka ide. Viacerí si mysleli, že na erbe je zobrazená vrana alebo z Huňadyovského erbu krkavec (*Corvus corax*), podľa ktorého sa aj uhorský kráľ Matej Huňady (Hunyady) nazýval Corvin. Na kavku si nikto nespomenul a nevedeli to ani učitelia a školáci z Galicie - Užhorodu, ktorí nedávno navštívili Halič. Kavka (bez koruny alebo s ňou) pritom sprevádzala po stáročia ich predkov a dominovala aj na erboch a zástavách Haličanov (ľudu krajiny Halič / Galicia / Halicia), napríklad v slávnej bit-

ke pri Grunwalde (Tannenbergu / Žalgiride) 15.7.1410, kde Poľsko-litovská koalícia zvíťazila nad Rádóm nemeckých rytierov.

Migrácia z územia zakarpatskej Haliče do Uhorska bola po stáročia zaznamenávaná (napríklad v rámci tzv. Valašskej kolonizácie) a nemožno vylúčiť príchod presídlencov z nej aj do Novohradu. Preukázaným príkladom boli **rodiny z Bilki a Lipče** z podkarpatskej Ruchténie – Zakarpatska, žijúce aj v novohradskej Haliči, Starej Haliči, Lučenci a okolí (pomadařčene Bilkei, Bilkei-Lipcsey, Lipcsey). Tieto boli rodomne spriaznené s ďalšími šľachtickými rodmi z okolia Bilki – pánmi z Iršavy (Iršavskými / Illosvay), pánmi z Chmeľníka (Chmeľnickými / Komlóssy), pánmi z Dlhej/Dolgy/Dovhy (Dolhay) a Gorzo, ktorých potomkovia sa presídlili na západ, aj na územie Slovenska.

V Novohrade do susedného Divínskeho panstva patrila **obec Divény-Oroszi**, v preklade asi

Divínska Rusava (Trhanová, dnes Podkriváň), pravdepodobne založená obyvateľmi **Ruchténie** (Rusínmi, Valachmi, Huculmi), ktorá bola menšou súčasťou veľkej Haliče - Galicie, spojennej so severovýchodným Volynskom, neskôr do roku 1918 s Ladomeriou. Nazývali ju aj **Haličsko-Volynská Rus**, ktorá nahradila Kyjevskú Rus. Táto demograficky expanzívna a Mongolmi zo Zlatej Hordy ovplyvnená krajina bola už v 11.-13. storočí oveľa väčšia ako dnešné Slovensko. Po zániku a rozpade Haličského kráľovstva v roku 1918 a rozdelení jeho územia medzi viacero štátov (Podkarpatská Rus sa stala súčasťou Československa) sme akosi pozabudli na jeho veľkosť a dôležitosť, úplne na pôvod jeho názvu. Dnes ho v Haliči pripomína nový zámokový hotel Galicia Nueva, v okolí ktorého už kavky vidieť pomenej. Haličskú kavku v erbe vystriedala postupne modifikovaná (už polonahá alebo úplne odhalená) mierne erotická Forgáčovská „panna“ (v pôvodnom erbe zahalená kráľovná). Dejiny Haliče (Galch) však nezačali v roku 1596, resp. od podpísania závetu Anny Lossonczyovej – prepisu majetku na svojho posledného manžela Žigmunda II. Forgáča z Gýmeša, ktorý sa po jej smrti ešte dva-

krát oženil a mal 11 priznaných detí. Zabudlo sa nielen na kavku, ale aj na okridleného bájneho grífa v erbe zakladajúcich Tomajovcov a ich nasledovníkov Lossonczyovcov, ako ja na prekřížené parohy štvoráka v erbe Jiskru, ktorý pre kráľa šľachtene ochraňoval Horné Uhorsko a Halič prestaval na pevnosť a honosné šľachtické sídlo. Ani v erboch obcí Halič a Stará Halič (pôvodne spojené len Galch) sa už v minulosti všadeprítomná čierna kavka s belavým očkom neobjavuje. V názvoch však ostala, aj keď bez vedomosti ich významu, čo asi rokmi spôsobila germanizácia a neskôr používanie ich skomoleniny - maďarskej bezvýznamovej modifikácie na Gács. Možno pri iracionálnom preberaní novosvetského životného štýlu aj strata historickej pamäte národov i celého ľudstva. „Kto nepozná minulosť nepochopí budúcnosť“ (Thomas Mann) alebo „Kto nepozná minulosť, je odsúdený prežiť ju znova“. Quo vadis?

*RNDr. Jozef Klinda,
čestný občan Haliče,
Haličský vlastivedný spolok
Galch a Envirokabinet
Halič, 2022*

Ako sa hovorilo v Haliči

Veľakrát počujeme otázku „ako hovorili naše starké, aké bolo Haličské nárečie“. Nemôžeme hovoriť, že by Halič bola mala samostatné nárečie. Ešte aj v 50. a 60. rokoch sa v Haliči používali hovorové výrazy, ktoré boli kombináciou jazykov bývalej Monarchie – t.j. nemčiny, maďarčiny aj češtiny, pretvorené do haličského slengu.

Príklady:

- Deň sa začínal *fruštikom*, ktorý bol *ancvaj fertik*.
- Ďalšie výrazy si overte sami
- Hybaj *friško do nútra*
- *Pocem* už prišli aj *báči a nénika*
- Na dvore ťa už čaká *tvoja banda*
- *Bohuš* utekal do *barbierne* ostrihať sa
- *Barbier Béla* *báči* ostrí britvu na *remeni*
- Na *gangu* máš aj *gumipušku a pigu*
- **Nemáš** ale kamaráta *bantovať ani obabrať*
- Nie že aj dnes budeš *blicovať*
- Kde si *čavargoval* celý deň
- **Starká** nevie kde má *bríle*
- *Vycálovala* za ne *20 korún*
- Kolko je hodín – *máš cibule?*
- Náš Miki je veľmi *pedantný*
- Jožo je taký *cimprlík*
- Ideme na *čiringle*
- Podaj mi ten *cóľstok*
- Pod zámkom spali aj *čundráci*
- Na obed sme mali *čušpajz*
- Na studňu dali *dekel*, aby už *nikto* do nej nespadol
- *Šarkan* sa zachytil na *drótoch*
- *Cez durchšág* už kvapka štava z *ribizľu*
- *Eroplán* letí nad zámkom
- *Krumple* už vykopali veľkými *gracami*
- *Ešus* sme si zobrali na výlet na jedno
- *Karči* je haličský *ejzenboňák*
- Náš *Feri báči* je *ezermešter* všetko *zmajstruje ancvajn*
- *Bandi* je veľký *fajnsmeker*
- Miki prišiel domov na *fajront*
- Dnes už je *robota fertig* a začína *fajront*
- Čo *ňúraš* v tom *šuflíku*
- *Pepka* suseda už vyprala aj *firhangy*
- Som smutná lebo ju už *klepla pepka* (zomrela)
- Daj jej na *bolačku flajster*
- Stará *néna* Bercelka *flakovala plachty*
- Mladá *Francka* bola veľká *frajla*
- *Frčky* si dávali len zo zábavy
- Vyrovnaj tie *strapce na pokrovci* aby si sa *nepotkla*
- *Mariša* bola na *frizúre* až v Lošonci
- *Skovaj* ten *nož*
- *Furt* tie *hózentrágle* naťahuje
- *Hochstapler* haličský sa predvádzal na *búčove*
- *Hokerlík* patrí do kuchyni *sadni si* naň
- *Starká* má svoje *harnódle na toalete* (zrkadlová zostava v prednej chyži)

- *Đuro* je *hotentot* veď ničomu nerozumie
- Ty si múdry máš na to *gebír*
- *Grajfni* sem svoje meno
- Všetci ľúbia *grísové halušky* do mäsovej polievky
- *Halifaxne* čakajú na *padláši* na zimu
- *Vinco* má strapaté *háro*
- *Pišta* s *Đurom* idú na *három deci*
- *Hundiho basistu a jeho bandu nájdete v Soroške*
- *Nože fiam podaj mi kalapáč*
- Tie strapaté dievčatá sú také *kvargle*
- *Gver* si priniesol z vojny
- *Paľo* napísal *líbesbríf z áreštu*
- Úradné *lajstro* prišlo poštou
- Na *lajblíku* mal pripnuté hodinky čo stáli *majland*
- Susedovu krčmu navštevoval veselý *mančaft*
- *Matrózky* boli detské sviatočné oblečenia
- Pri každom kolotoči bol *obchender*, ktorý nemal peniaze
- Veľakrát sa aj *pusipajtaši* pobili
- V *papundekli* sa posielali balíky
- Po vysušení prádlo sa *pigľovalo piglajzom na uhlie*
- *Pišinger a pocheraj* boli pochúťky
- *Portvišom* sa vymetali všetky *kutice*
- Na *próbu* šiat sme chodili k *Belky*
- Halič zdobili *promenády*
- V kuchyni všetko sa strúhalo na *rajbadle*
- *Richtovať obed* ale aj *richtovať sa do kostola*
- Každé ráno sa *šaflík narichtoval* čerstvou vodou
- *Gazdiná* neprestávala *sekírovať*
- *Darček* čo dostala *Anča* bola len taká *serepetička*
- *Šichta* sa niekedy pretiahla aj do noci
- Deti s obľubou označovali svojich kamarátov *šiši*
- Nevesta mala *šlajer* alebo *šlep* až po zem
- *Šlic* mali panské nohavice
- *Šlofika* si dal po obede pán notár
- *Šmajchovať sa* najlepšie vedel mäsiar
- Na Vianoce najlepšie *šmakoval* makový koláč
- *Šmirkas* bol najlepší z bryndze od *Chudíka*
- *Domáci šnaps* na Vianoce bolo *hriato*
- *Šnuptichel* vo vrečku nesmel chýbať
- *Špacírovalo sa* každú nedeľu po Hlavnej ulici
- *Špajza* bola vizitkou gazdinej
- Mládenci a dievčatá po večeroch spolu *špásovali*
- *Štangle* salámov viseli na hákoch
- *Šteker* bol dnešná zásuvka
- *Štempel* úradná pečiatka
- Kapela sa na začiatku hry *štimovala*
- *Štokerlík* nízky malý stolček pod nohy
- *Štolverk* cukrík z Bratislavy
- *Štopel* zátka
- *Štopelcíger* skrutkovač na zátky
- *Terígať sa* nemotorne sa dopravovať
- *Terígali sa na rozheganom rebrňáku*
- *Zicherhajska* zatvárací špendlík
- **Zicher**, že Vás stále všetkých mám rada

Tak čo Haličania a priatelia Haliče zaspomínali ste si? Ja áno

Vaša Boreška

— Významná osobnosť z Haliče —

UPLYNULO 100 ROKOV OD NARODENIA HANY PONICKEJ

Naša významná rodáčka - spisovateľka, publicistka, prekladateľka, členka disentu a signatárka Charty 77 - **Hana Ponická** by sa 15. júla dožila 100 rokov. Halič bola nielen jej rodiskom. Našla tu aj miesto svojho posledného odpočinku.

Redaktorka, spisovateľka a prekladateľka 19 kníh z maďarčiny, francúzštiny, taliančiny a nemčiny, pôsobiaca v Bratislave, Martine, Banskej Bystrici, Košiciach, Podrečanoch a v Lukaviciach, ale aj v Ríme. Ako prvá žena, ktorá podpísala Chartu 77, spolupracovala s Alexandrom Dubčekom, dejateľmi Pražskej jari a zaradila sa medzi disidentov pred udalosťami novembra 1989.

V rámci Slovenského zväzu spisovateľov a verejne predtým obhajovala spisovateľov, ktorí mali zákaz publikovať. K jej beletristickým

dielam patria Ábelovský dom, Lukavické zápisky, Prísť, odísť; z kníh pre mládež Slávikove husličky, Medvedí rok, Halúšky, Bosými noham, O parádnici lienke, Mladí mičurinci, Zimná rozprávka, ale najznámejšie O Štoplíkovi.

Jej otec Július bol vrchným inšpektorom nad súdmi na Slovensku a Podkarpatskej Rusi, po vojne často vyšetrovaný štátnou bezpečnosťou, čo sa odzrkadlilo v jej postojoch a uväznení. Bola manželkou básnikov Štefana Žáryho a Jána Kostru, do tretice českého riaditeľa Slovenského vojenského historického ústavu SAV plukovníka Jaroslava Šolca. V roku 1997 jej udelili štátne vyznamenanie Za vernosť humanistickým ideálom a demokracii. (In: Haličské zvesti 1/2020, s.12, J, Klinda)

Hanu Ponickú, ktorej meno nesie aj naša základná a materská škola si pripomenieme slávnostnou akadémiou 29. septembra, v rámci ktorej oslávime aj výročia našej školy, ktoré nebolo možné počas pandémie spoločne oslaviť. Súčasťou podujatia bude aj scénické čítanie venované práve odkazu našej významnej rodáčky.

www.halic.sk

Slávnostné odhalenie pamätnej tabule spisovateľovi, národovcovi a učiteľovi našej Rímskokatolíckej ľudovej školy v rokoch 1860-1862 sa uskutočnilo v deň výročia jeho narodenia v pondelok 27. júna na Podzámockom námestí.

Taktiež bol jednou z osobností, ktoré zanechali stopu pre budúce generácie, ovplyvnili život mnohých svojich potomkov i celej spoločnosti. Na Antona Emanuela Timka s pseudonymom Perohryz však naša spoločnosť takmer zabudla. Nie preto, že by jeho tvorba bola nezáujímavá, práve naopak. Bola v dobe svojho vzniku často až príliš trefná a prekážala. Na dlhé desaťročia sa zmienka o ňom vytratila z učebníc, akoby vôbec nebol. Na jeho diela padal prach zabudnutia, ale vďaka ľuďom, ktorých po sebe zanechal a miestam, na ktorých pôsobil, sa tak celkom nestalo.

V roku 1860, kedy do Haliče prišiel učiť, boli v škole dve triedy, v ktorých sa vyučovalo po slovensky a po nemecky. Jeho pôsobenie však bolo krátke, len do roku 1862, pretože aj

u nás už naplno začala pôsobiť často násilná maďarizácia. Na druhej strane však Halič jeho život ovplyvnila azda najviac ako sa v živote muža dá. V dome učupenom priamo pod Haličským zámkom našiel lásku svojho života, Pavlínu Lipčiovú, ktorá sa stala jeho manželkou. Vďaka nej sa do Haliče stále vracal a zmienku o Haliči, či miestach, ktoré navštevoval, nájdeme vo viacerých jeho dielach. Deti rôznymi hrami, básničkami, rozprávkami učil láске k národu, vlasti a dobrodružnými cestami svojho hrdinu Perohryza im otváral brány fantázie, vďaka čomu o ňom môžeme právom hovoriť ako o slovenskom Jules Verneovi.

Úlohu odhaliť pamätnú tabuľu prijal pravuk A. E. Timka, vedec a pedagóg na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave, doc. RNDr. Ivan Červeň spolu s RNDr. Jozefom Klindom. Pamätnú tabuľu sme mu odhalili aj ako zaniietenému národovcovi a zakladateľovi slovenskej environmentálnej a poľovníckej literatúry. V súčasnosti je v prípravnej fáze aj vydanie publikácie o tejto našej významnej osobnosti.

Mgr. Alexander Udvardy

Bojim sa rozprávať s ľuďmi. Lebo sa bojím, že ma budú presviedčať, že Rusi zabíjajú Ukrajincov, aby oslobodili Ukrajinu od fašistického západu a ich zabíjanie je preto pocho-piteľné.

Nechce sa mi rozprávať o minulosti a počúvať názor o 68. roku minulého storočia, kedy nás vraj tiež zachránili Rusi od skorumpovaného a prehnitého západu. Nechce sa mi počúvať o období našich dejín, kedy bolo vraj správne, že vrstva našich spoluobčanov bola poslaná do plynu a malo by sa to diať aj dnes. Už sa mi protiví počúvať, že covid je výmysel západu na zbohatnutie ich firiem. A že najsvetlejším obdobím našich dejín bol komunizmus. A že Fico má právo rozprávať všetky bludy sveta, lebo je trojnásobný premiér a vždy bude nedotknuteľný človek. Lebo je náš. Je nás viac s týmto problémom v komunikácii. Aké sú však dôsledky týchto "právd" v spoločnosti? Rozpadávajú sa dlhoročné priateľstvá, vzájomné putá a tým aj spolunažívanie spoločnosti. Ak sa však narušia priateľstvá a láska v spolužitíach, rozšíri sa nenávisť.

Takto dejiny ľudstva komentujú historici. A v takýchto obdobiach ľudstva, vždy dôsledkami nenávisťi boli vojny a ľudské utrpenie.

Kde je v súčasnosti naša spoločnosť? Aké hodnoty vyznáva ruská spoločnosť? A akým smerom sa ubera svet?

Naša spoločnosť je od nežného prestavenia ustálená v troch základných táboroch. Západniari aj na východe, východniari aj na

západe a ľahostajní všade. Ľahostajných, ako mlčiacej väčšiny je najviac. Najstabilnejší sú východniari a ich mienku k svojej orientácii nezmení ani korupcia našich ľudí a vojna či zabíjanie, ak to robia naši, spomínajúci na svetlú minulosť, kedy ohlasovali svetlú budúcnosť. Západniarov však popudí aj vlastný pokladník, ak sa pomýli vo vlastný prospech, aj keď je to aj v ich prospech. Mlčiacich často presvedčí ten, kto najviac kričí a rozpráva to, čo chcú počuť. O to, kde je pravda a spravodlivosť, sa zaujíma len nepodstatná menšina, ktorej politickí zástupcovia nemajú šancu uspieť. Lebo sa najviac približujú reálnej pravde a spravodlivosti a tú chce počuť málo ľudí.

A my stredoslováci sme kde? Veď nás od Detvy medvede vyhubia.

Čo je to však pravda? A aké je riešenie? Znova zaviesť diktatúru, alebo trpieť demokraciu. Alebo? Nadávať na všetko a všetkých a tváriť sa a presviedčať aj seba do nekonečna, že len ja poznám pravdu sveta.

A čo Rusko? Veď ten je v base. No nie ten, ide o našich bratov Slovanov a o našu slovanskú bratskú vzájomnosť, trvajúcu na večné časy a nikdy inak. Tak veru, máme tu ďalšieho cároviča Stalinoviča, ktorý si povedal, nikdy inak a nijak inak, len tak, ako my chceme.

Ale čo svet? Blíži sa koniec sveta. Veď ten sa blíži od po-

čiatku, od stvorenia, celou evolučnou epochou ľudstva. Ale ešte pár storočí až tisíc-ročí to naša matička Zem s nami hádam vydrží.

Tak prečo strašia s dákou katastrofou z prehriatia? Asi sú prihriati, a preto aj prihriatych chcú vyzdvihnúť na rovnocenných s nami. Len nech sa presadí skrátenie vlády referendom, veď znova zavládne pokoj a jednota.

Veď hej, aj kresťania sa modlia za jednotu. Lebo

rozhlas hlásil, že Jednota ponúka tovar za najnižšie ceny.

No - s kým sa rozprávať? Alebo sa stať mlčiacim muddrlantom? Máme však, aj krásnu minulosť, napísanú v spomienkach písaných "haličským srdiečkom" v knižke Lastovičky sa vrátili. Pri čítaní týchto spomienok som sa aj ja vrchár z Látok cítil ako rodený Haličan, hoci som ním iba 50 rokov. Lebo pani Anna rozpráva síce o minulosti Haliče, ale ja cítim ako by rozprávala mojou rodnou rečou, aj o životoch a доброте v ľuďoch, aj o mojich predkoch na vrchoch.

Jozef Rekšák

Letná škola FIJET 2022 na Slovensku

Do Lučenca pricestovali 16 žiaci zo IV. všeobecnovzdelávacej školy v Užhorode do Letnej školy FIJET, v rámci ktorej išlo o rozvoj ústnych aj písomných rečových kompetencií, vystupovanie v médiách, fotografovanie a video reportáže, ale aj možnosť konzultovať s koučom, psychológom, mentorom.

Druhý deň pobytu sa mladí adepti žurnalistiky dopoludnia venovali opäť „nuansom“ práce reportéra, textovaniu reportáží a popoludní sa vydali do neďalekej Haliče, kde ich privítal starosta obce **Mgr. Alexander Udvardy**. Pozval hostí z Ukrajiny na obed do *Haličskej zbrojnice*, kde si dali obľúbené jedlo - pizzu. Prvou zastávkou v obci sa stala *Základná škola s materskou školou Hany Ponicekej*, kde nás privítali a sprevádzali žiačky deviateho ročníka. Najprv nás oboznámili s tým, že škola nosí meno spisovateľky **Hany Ponicekej**, tunajšej rodáčky. Potom nás voviedli do minulosti - *pamätnej izby*, kde sme za ocitli v starých školských laviciach, pozreli si tunajší kraj aj dobo-

vé nábytky a predmety. Triedy, jedáleň, telocvičňa, vystavené práce detí, grafity a interiér aj exteriér budovy pre žiakov z Užhorodu, ktorí chodia do 4. školy, boli úplne iné, ako u nich doma, pretože ich škola sídli v historickej budove - architektonickej pamiatke.

Pokračovali sme do budovy *Obecného úradu Halič*, kde sídli aj obnovená *obecná knižnica*, v ktorej nás čakali historické albumy s dobovými fotografiami z ruín grófskeho kaštieľa, zachránené *pani Pavlovičovou*.

O „jiskrovcov“ a histórii Novohradu nám porozprával **RNDr. Jozef Klinda**, autor mnohých publikácií a projektov, ktorý sa priženil do Haliče a

[článok pokračuje na ďalšej strane](#) ►

spolu so súčasným starostom obce pracujú na nových projektoch, zviditeľňujú históriu a osobnosti obce. Nedávno odhalili na bývalej budove niekdajšej rímskokatolíckej školy pamätnú tabuľu **Antonovi Emanuelovi Timkovi**, zakladateľovi slovenskej dobrodružnej literatúry. Timkova manželka **Pavlinka Lipčejová** pochádzala z rodu, ktorý má korene na Zakarpatí. Práve detaily a súvislosti, odkiaľ prišiel tento rod do Haliče, nám vo svojej prezentácii na mapách ukázal pán Klinda.

Workshopom **Prof. Ludmily Novackej**, prezidentky **FIJET SLOVAKIA**, pod názvom *Cestovný ruch a médiá*, ktorý bol otvorený aj pre verejnosť, pokračovalo popoludnie v haličskej knižnici.

Aj keď vonku ešte stále hrialo slniečko viac ako sa nám páčilo, vybrali sme sa gaštanovou alejou k perle Novohradu – zrekonštruovanému barokovému zámku. Ocitolí sme sa v inej realite, ktorá nás oslovila nádherou, luxusom, estetikou, dôstojnosťou a nevšedným únikom zo všedných dní. Atmosféru sviatočnosti umocnila hra na klavír, ktorého klávesy sa rozozvučali pod prstami budúcej deviatačky **Annamarie Liška**. Predstavila sa ako precízna a vnímavá interpretka klasickej hudby Beethovena a Chopina.

Potom polovica absolventov kurzu prešla po 250 schodoch zámockého kopca k rybníku,

kde si urobili krásne fotky na moste, vedúcom na ostrovček. Aj mnohé dobové fotky z albumu zámockých pánov boli z tejto rekreačnej časti. Pod neateliérovými snímkami si zapisovali aj mená osôb na fotografiách. Dozvedáme sa, že pravidelnou návštevníčkou bola aj **grófká Marietta Bolzová** zo Sarvaša, mesta, kde dodnes žijú potomkovia Slovákov, ktorých tam pozval na územie spustošené Turkami **barón Harrucken**. Druhá skupina pozmenila plán výletu a vrátila sa do obce, do bývalej budovy *Solného úradu*, kde zriadil múzeum **Jozef Pročko**. Pozreli si staré motorky, bicykle, dobové tlačiarenské stroje, zariadenia budov a interiérov zbierky. Obidve skupiny sa stretli v malom strážnom domčeku pod kopcom, na ktorom je obec vybudovaná. Kedysi v tomto malom priestore žila päťčlenná rodina a my dnes uvažujeme, ako to zvládali... Pri domčeku je vybudovaná klasická funkčná pec a informačné tabule o Haliči aj o známej osobnosti – maliarovi, ktorý bol tunajším lekárnikom a zo ziskov lekárne si doprial štúdiu umenia vo svete, napríklad v Mnichove, ale aj exotické cesty, ktoré sú nádhernými hodnotnými dobovými reportážami. Z Haliče sme sa vrátili do mesta prímestskou dopravou, ktorá je pre ľudí z Ukrajiny naďalej bezplatná.

Autor: Erika Fajnorová

Článok je krátený, celý článok si môžete prečítať na stránke <http://oslovma.hu/index.php/sk/kultura/156-kultura2/1520-fjiet>

Z činnosti KST Sokol Halič

Na rok 2022 sme si v oddieli naplánovali, 18 akcií. Tieto akcie postupne absolvujeme. Samozrejme medzi ne patria tie tradičné. Niektoré akcie sme tohto roku trochu pozmenili, čo sa týka trasy. Pozmenili sme trasu Jarného kľúča tým, že z Lysca sme nešli do Ľuboreče, ale do Polichna. Odtiaľ po občerstvení nás odviezol autobus na trase Polichno, Halič, Lučenec. Tak isto sme pozmenili trasu pochodu vďaka, prechod hrebeňom Poľany. Trasu naši členovia vyšliapali k Horskému hotelu Poľana už od železničnej stanice Kriváň. Tiež bola zmenená trasa zo sedla pod Hrbom do Osrblia. Vydarili sa nám aj naše tradičné akcie, Haličská stovka a Haličská dvadsaťpäťka. Bohužiaľ popularita stokilometrových pochodov upadá, čo sa už niekoľko rokov odráža na počte účastníkov. Naopak popularita našej dvadsaťpäťky stúpa, počet účastníkov každý rok narastá. V júny nebolo akcií až tak veľa, ale predsa sa tam niečo našlo. Po dlhých rokoch sme oprášili svoje spomienky na netradičnej akcii, ktorou bol splav Hrona. Bohužiaľ ďalšia akcia nám nevyšla podľa našich predstáv a tak kvôli nepriaznivému počasiu sa nám nepodarilo preliezť Martinskú ferratu. Našli sme na ten deň iné riešenie, keďže počasie nám prišlo menej, prešli sme si aspoň Gaderskú dolinu a Blatnícky hrad. Veľmi peknu a opäť veľmi vydatenou akciou bol náš tradičný, tohto roku už deviaty detský letný turistický tábor. Čas sa trávil pri jazere Počúvadlo. Tábora sa zúčastnilo 43 detí. Touto cestou by som sa chcel poďakovať za organizáciu a úspešnosť tábora všetkým vedúcim. Koncom mesiaca júl sme 5 členovia nášho oddielu trávili v národnom parku Malá Fatra. Prešli Jánošíkovými dierami a odtiaľ na Veľký a Malý Rozsutec. Tohto ročnú turistickú sezónu ešte ani z diaľky nekončíme. Čakajú nás ešte zaujímavé akcie. Našou dlho pripravovanou akciou v auguste bude trojdňový prechod Západnými Tatrami. Taktiež sa budeme snažiť zúčastňovať aj tradičných okresných akcií ako napríklad Hviezdicového výstupu na Sedem chotárov či Karolovského výstupu na Bralce. Dúfam, že ich úspešne zvládneme a v závere roka budeme na ne len v dobrom spomínať. Už mi nič iné nezostáva len mojim členom popriať dobré počasie a pevný krok. Záverom sa patrí poďakovať a vysloviť vďaka Obecnému úradu Halič, za dobrú spoluprácu, sponzorovanie a podporovanie našich akcií.

Pavel Jonáš, predseda KST

Futbalovú prípravku U9 reprezentovali v ročníku 2021-2022 tieto deti: Šimon Válek, Michal Štulrajter, Vladimír Feder, Vivien Nátonová, Martin Neupauer, Timotej Balag, Damián Fízel, Simon Gonda, Félix Kokavec, Filip Spodniak, Patrik Berky, Peter Fajčík, Róbert Pavlík, Marek Babic, Richard Lukáč, Andrej Uhrin, Lenka Fajčíková, Hanka Udvardiová. Súťaž ako takú sme už poznali, väčšina detí sa futbalu venuje už tretí rok, čo sa odzrkadlilo aj na výsledkoch v zápasoch najmä v jarnej časti, kedy sme nepoznali premožiteľa a s 18 bodmi a trojbodovým náskokom pred Mýtňou sme obsadili konečné prvé miesto OBFZ LC v súťaži prípraviek U9. Najlepším strelcom súťaže sa stal

Robko Pavlík a bol zároveň odmenený na aktíve OBFZ LC, srdečne gratulujeme. Veľmi potešiteľný je počet a záujem detí, ktorých pribúda každým rokom. Aj keď nám tohto roku z vyššie popísaných detí ostanú len štyri, keďže drvivá väčšina prechádza do U11, podľa predbežného záujmu už teraz môžeme povedať, že detičiek v U9 bude dostatok. Čaká nás znovu náročná práca, priťahovať nové deti k futbalu, a aj keď výsledky zo začiatku nebudú priaznivé, veríme, že deti vytrvajú a v ďalších rokoch pôjdu v šľapajách súčasnej generácie U9. Realizačný tím mužstva pracoval v tomto zložení: Mgr. Kristián Fajčík – tréner mužstva, Ing. Marcel Lukáč – vedúci a lekár mužstva.

Futbalovú prípravku U11 reprezentovali v ročníku 2021-2022 tieto deti: Damián Fízel, Patrik Berky, Róbert Pavlík, Marek Babic, Richard Lukáč, Andrej Uhrin, Daniel Žigo, Matej Mócik, Matúš Hronec, Vladimír Berky, Sebastián Oláh, Alex Novohradský, Samuel Válek, Lenka Fajčíková, Hanka Udvardiová, Alex Daniel Mrtvik, Lukáš Lengyel, Jakub Budáč, Matej Kapráľ. Poslední štyria menovaní sú končiaci, od budúcej sezóny by mali pokračovať už vo vekovej kategórii U15. Ako nováčik súťaže sme išli do súťaže najmä s tým, aby si deti častejšie okúsili aj zápasovú atmosféru a zahráli si futbal aj súťažne. Po odohratí celej súťaže môžeme zhodnotiť,

že spomedzi 10 tímov, ktoré túto súťaž hrali, i keď nie všetky dohrali, mala Halič najviac detí, čo je veľmi veľmi potešujúce. To isté čo sa počtu detí na zápasoch týka zároveň platilo aj pri U9, Halič mala najviac detí aj v tejto vekovej kategórii. V súťaži sme nakoniec obsadili pekné 6 miesto a okrem Poltára, Málinca, Filakova sme dokázali aspoň raz poraziť každé mužstvo. Nezamerali sme sa však na výsledky, našim cieľom bolo to, aby si každé dieťa zahralo, veľakrát to bolo aj za cenu horšieho výsledku, ale tie nie sú v tomto veku až tak dôležité. Dôležité je aby futbal deti bavil, a myslím, že tomu tak u nás v Haliči aj je. V budúcej sezóne máme v U11 až 20 registrovaných hráčov a musíme sa popasovať s tým, ako to zlaďiť v zápasoch, keďže sa hrá systémom len 5 hráčov + 1 brankár. Realizačný tím mužstva pracoval v tomto zložení: Ing. Marcel Lukáč – tréner a lekár, Mgr. Kristián Fajčík – vedúci mužstva.

Podakovanie pri prípravkách patrí najmä rodičom za prejavenu dôveru, za aktívnu pomoc s dopravou detí, aj drobným sponzorským pri občerstvení. Z väčších sponzorov patrí podakovanie obci Halič, firme Svoma, pizzerii Zbrojnica. Zároveň patrí podakovanie výboru TJ Slovan Halič za podporu.

Ing. Marcel Lukáč

Letný turistický tábor chata Lodiars Banská Štiavnica

Po úspešných ročníkoch sa aj tento rok naši dobrovoľníci, ktorí sa s chuťou a elánom pustili do organizácie a príprav. Ich odhodlanie, skúsenosti s deťmi a zážitky z minulých ročníkov opäť prilákalo stále i nové deti, ktorých bolo spolu 43.

Turistické topánky ich tento júl zaviedli poznávať krásy Štiavnických vrchov.

Po ubytovaní sa v chate Lodiars v lone tajchu Počúvadlo sme sa vybrali po stopách pamiatok mesta svetového dedičstva UNESCO. V Banskej Štiavnici sme navštívili nedávno zrekonštruovanú Kalváriu a ochutnali pizzu v historickom centre. O nič menší zážitok v nás zanechala prehliadka banských tunelov, šácht a banskej štôlne.

My turisti sme predsa nemohli obísť Sitno - najvyšší vrch pohoria Štiavnické vrchy.

Tiež sme sa zabavili pri športových hrách či súťažiach. Naša bojovnosť, vytrvalosť a súťaživosť bola skutočne odmenená.

Na prechádzke okolo Počúvadla nás prekvapili dobrý a zlý vodník. Naše dušičky zachránili správne odpovede na kvíz, ktorý si vodníci pre nás pripravili.

Celotýždňové snaženie nám prinieslo jedno ocenenie. Naše dobrodružstvo sme spečatili chutnou zmrzlinou a už teraz sa tešíme, ktoré končiny naše turistické topánky spoznajú budúci rok.

Dorast TJ Slovan Halič

Dorastenecká súťaž začala prvým majstrovským zápasom dňa 23.4.2022 s Tomášovcami, ktoré sme zdolali 3:0. Ďalšie zápasy Halič – Kokava 1:3, Vidiná – Halič 1:3, Tomášovce – Halič 0:1, Kokava – Halič 4:2 a Halič – Vidiná 8:0. Dorast skončil na 2. mieste za Kokavou. Najlepším strelcom súťaže bol náš hráč Filip Szabó. Počas všetkých zápasov sme sa borili s problémom hráčskeho kádra, kde sme skoro všetky zápasy odohrali v 11 hráčoch a v Tomášovciach len o 10 hráčoch. Hlavne sa to ukázalo v zápasoch proti Kokave, kde pri väčšom počte hráčov by sme uhrali lepšie výsledky. Po sezóne sme naďalej trénovali 3 krát do týždňa a pokúšali sme sa doplniť hráčsky káder, aby nás bolo aspoň 15. To sa však za jún a júl nepodarilo. Do toho sme ešte prihlásili mužstvo dorastu do novo vytvorenej súťaže 4. liga juh a tak sme chceli prilákať nových hráčov. Nakoniec sme 21.7.2022 museli mužstvo dorastu odhlásiť so 4. ligy juh pre nedostatočný počet hráčov, lebo táto súťaž je náročná a je tam 15 mužstiev a pri nenastúpení na zápas sú tam veľké pokuty. Nemohli sme riskovať takúto blamáž. Je to veľké sklamanie či už pre trénera Petra Dudáša i všetkých poctivých hráčov i pre klub. Jediné pozitívne veci ohľadom dorastu sú, že tí poctiví chlapci naozaj odtrénovali veľa tréningových jednotiek a majú už návyk a niektorí už majú aj nové kluby. Šimon Hikker má namierené do FK Banská Štiavnica (4. liga), Matej Budáč do MŠK Novohrad U15 (1. liga), Patrik Kováč a Ján Melich už hrali a budú hrať aj za dospelých TJ Slovan Halič. Za jeden a pol roka neustáleho trénovania je to dobrý výsledok. Na záver chcem poďakovať trénerovi Petrovi Dudášovi za jeho maximálne nasadenie či už pri tréningoch ako aj pri zápasoch. Vždy vytvoril pre chlapcov rôzne tréningové jednotky, ktoré ich učili stále nové a nové návyky. Obetoval svoj čas na správnu vec, ktorá sa isto prejaví do budúcnosti. Chcem sa poďakovať aj zdravotníkovi Petrovi Pročkovovi, ktorí pri svojich povinnostiach prišli na zápasy a pomohol ako sa dalo. Nakoniec chcem poďakovať aj chlapcom, ktorí poctivo trénovali a reprezentovali našu obec Halič. Verím, že pri takomto prístupe budú z nich dobrí futbalisti.

Tomáš Kurčík, vedúci mužstva dorastu

● Turistický tábor pod záštitou obce a KST Sokol Halič sa konal už po deviaty raz.

Halič U15

V tejto vekovej kategórii reprezentovali našu obec nasledovní hráči: Jakub Budáč, Matej Kapráľ, Pavel Môcik, Oliver Neupauer, Jakub Janický, Matúš Molnár, Richard Snopko, Jakub Zdechovan, Samuel Kovač, Matej Budáč, Ivan Rúžička, Timotej Čánik, Alexander Tatár, Sebastián Nuota, Ján Kováč, Edo Šuták, Emanuel Rychvalský, Denis Hučka. Deťom sa venoval v uplynulej sezóne Alexander Kička, ktorý okrem žiakov výrazne pomáhal aj pri stabilizácii Ateamu mužstva dospelých v tejto sezóne a v oboch prípadoch odviezol kus poctivej práce. Chlapci U15 obsadili v 4. lige OBZ LC konečné siedme miesto spomedzi 10 tímov s ôsmymi výhrami, jednou remízou a deviatimi prehrami. Do dorasteneckej vekovej kategórie odchádzajú nasledovní chlapci: Edo Šuták, Ján Kováč, Sebastián Nuota, Alexander Tatár, Timotej Čánik, Ivan Rúžička, ktorým prajeme veľa úspechov pri futbale ako aj v osobnom živote a ďakujeme za odovzdané výkony v dresy TJ Slovan Halič. Do Lučenca nám zo žiakov na skusy odchádza Matej Budáč, veríme, že sa mu zapáči a bude aj naďalej napredovať. V mužstve nám budú kostru mužstva v budúcej sezóne tvoriť najmä mladí chlapci do 13 rokov a v prvom roku to bude pre nich určite najmä o naberaní skúseností aj za cenu častejších prehier. Veríme však, že ich to nezlomí a vytrvajú, budú na sebe pracovať a postupne sa zlepšovať. Tu by sme chceli tiež v prvom rade poďakovať najmä rodičom za aktívnu pomoc najmä s dopravou na zápasy, ako aj priamu podporu na zápasoch, vedeniu obce Halič, výboru TJ Slovan Halič ako aj drobným sponzorom.

Ing. Marcel Lukáč – vedúci mužstva

Zhodnotenie futbalového ročníka 2021/22 ako aj príprava na nový ročník 2022/23

Už štvrtý rok tento výbor TJ Slovan Halič ťahá spolu a aj keď sa to nezdá, mnohokrát bolo treba v tejto dosť pandemickej dobe sa riadne zvrátať. Ale prežili sme to a môžeme hodnotiť predchádzajúce obdobie ako aj si povedať čo ideme robiť najbližšie. Za tieto štyri roky sme aj v našej TJ sa snažili zastaviť úpadok a postupne stabilizovať hlavne mužstvá, pričom dôraz sme dávali v prvom rade na mládež, ale zároveň sme nechceli nechať na „holičkách“ ani mužstvo mužov. Či sa nám to podarilo (lebo to je dlhodobý proces) nech posúdia tí čo sledujú a majú rady Haličský futbal.

Ku 31. júlu sa výbor TJ od začiatku roku stretol 26 krát a to väčšinou pravidelne v utorok v priestoroch TJ. Na týchto zasadnutiach sa preberali potrebné ako aj aktuálne záležitosti okolo diania sa našich všetkých mužstiev. A máme ich v rámci súťaží dosť: U09, U11, U15 žiaci, U19 dorast a družstvo mužov. O mládežníckych mužstvách sa rozpíšu samostatne naši kompetentní ľudia. Tu v tomto článku rozpíšeme o celkovom dianí v TJ.

Ako muži hrali na jarnej odvetnej súťaže 6.ligy ObFZ LC ročníka 2021/22.

16. kolo: Divín – Halič 3:1 (1:1), gól za Halič – V. Tóth z 11tky. Proti nám boli nariadené 3 – jedenástky.

17. kolo: Halič – St. Halič 1:0 (1:0), gól za Halič – D. Gálik.

18. kolo: Lovinobaňa – Halič 9:1 (3:0), gól za Halič – J. Borovec.

19. kolo: Halič – P. Dravce 4:2 (2:1), góly za Halič – A. Bulík, 2 – P. Kováč, D. Gálik.

20. kolo: Biskupice – Halič 1:0 (1:0).

21. kolo: Halič – Kokava n/R 3:2 (1:2), góly za Halič – L. Póni (11m kop), 2 – R. Olšiak (1-11m kop).

22. kolo: Vidiná – Halič 3:2 (2:2), góly za Halič – oba boli vlastence domácich hráčov.

23. kolo: Halič – Hr. Zalužany 0:1 (0:0).

24. kolo: Uhorské – Halič 2:4 (1:1), góly za Halič – 2- J. Borovec, P. Tryzna, V. Tóth.

25. kolo: Halič – Santrio Láza 1:2 (1:1), gól za Halič – R. Olšiak.

26. kolo: mala Halič voľno.

27. kolo: Cinobaňa – Halič 3:0 (3:0).

28. kolo: Halič – Mýtna 0:7 (0:6).

29. kolo: Ružiná – Halič 7:1 (1:1), gól za Halič – J. Melich.

30. kolo: Halič – Podrečany 4:0 (1:0), góly za Halič – R. Olšiak, J. Melich, A. Bulík, J. Borovec.

Z celkovo 15 mužstiev v majstrovskej súťaži Halič obsadila 11. miesto, keď odohrala 28 zápasov. Z toho 7-víťazstiev, 7 – remíz, 14 – prehier. Skóre bolo 42:71.

Máme čo v jeseni naprávať a vylepšovať.

Do novej už dá sa povedať 7. ligy ObFZ LC mužov bolo prihlásených 13 + 1 teda 14 mužstiev + ešte pribudla Kokava n/R (neprihlásila sa do vyššej súťaže a to 6. ligy). My naša TJ dostali č. 12 podľa ktorého bolo robené na

aktívne klubov dňa 29. júla aj rozlosovanie na jesennú a jarnú časť súťažného ročníka 2022/23. Súťaž oficiálne začne 6. až 7. augusta prvým kolom. Veríme, že naši chlapci vstúpia do súťaže dobrým výkonom aby sme opäť priťahli našich verných divákov a aby sa im zápasy začali aj ako sa povie ľubiť.

Do prípravy mužov od hráčskej schôdze dňa 5. júla 2022 sa zapojilo dosť hráčov. Tréningy bývajú dva krát do týždňa a to v utorok a vo štvrtok. Na tréningu včera trénera P. Matúška a jeho asistenta B. Ráca sa zapája väčšinou 12 až 14 hráčov. Zdravotníkom pri mužoch by mal byť od novej sezóny P. Pročko. Okrem 11. ročníka Memoriálu J. Pocoka Molnára (o ňom sa zmienime nižšie a samostatne) tréneri naplánovali ešte pred začiatkom novej sezóny tieto prípravné zápasy- vonku Olováry, vonku Cinobaňa.

V rámci 11. ročníka Memoriálu Jozefa P. Molnára odohrali naši muži zápas s Dolným Ohajom okr. NZ. Súper hral doteraz 5. ligu v ich okrese. Po reorganizácii tiež hrajú 7. ligu.

Halič OŠK D. Ohaj 3:2 (2:1). Góly za Halič: 2 – A. Bulík, 1- P. Tryzna.

94 divákov. Rozhodcovia: R. Markovič – M. Drugda, R. Palica.

Zostava Haliče: T. Nagy (Br.), M. Kajtor, M. Čipčala, L.

Macko, D. Gracza, J. Borovec, E. Lavrík, D. Gálik, I. Ferto, P. Matúška, A. Bulík. Striedali: M. Ľalík (Br.), D. Koška, P. Tryzna, J. Paľaga, F. Darányi, J. Dobrochý, M. Papanitz.

V rámci letnej prípravy absolvovali muži TJ Slovan Halič v nedeľu tj. 24. 7. 2022 o 17.00 hodine prípravný zápas v Olovároch.

Olováry – Halič 6:1 (3:0). Gól za Halič – M. Kajtor.

Pískal M. Kováč. Hralo sa 2 x 45'.

Podľa vyjadrenia kompetentných bol zápas veľmi dobrý. Vypracovali sme si aj pár šancí, len sme ich bohužiaľ nedokázali premeniť. Naš súper bol v premieňaní šancí oveľa lepší a to sa odzrkadlilo aj na skóre. Tento zápas nám ukázal hlavne, kde to musíme zlepšiť a zamakať zakončil A. Kička.

Poznámka: ešte pred začiatkom súťaže sú rozhodnuté siete na 3- 4 nových hráčov. Či to vyjde sa včas naši fanúškovia futbalu dozvedia. Tiež niektorí naši hráči chcú ísť na hosťovanie. Ešte na samotný záver si neodpustíme poďakovanie nášmu OcÚ na čele s pánom starostom A. Udvardym, ktorí nám vychádzajú v ústrety aj v tejto ťažkej či už ekonomickej ako aj pandemickej dobe v ústrety. Športu zdar a futbalu zvlášť.

ZA výbor TJ Slovan Halič spracoval J. Hikker

Z činnosti DHZ Halič

Dlhšie plánované vystavenie historického vozu na oči Haličanov aj turistov sa konečne tento rok stalo realitou. Krásna opravená historická striekačka už tak nezapadá prachom za autami v zbrojnici, ale zdobí našu obec priamo na námestí pri našej zbrojnici. Práce na tvorbe plochy sa začali v apríli. Kopali sme, betónovali obrubníky a kladli dlažbu. A po príchode objednaného prístrešku tak jej vystaveniu už nič nebránilo v ceste.

Nasledovne bola na rade organizácia 2. ročníka Memorálu Ondreja Pivku. Súťaž sa uskutočnila v sobotu 2. júla 2022. Oplatilo sa jej

dlhé plánovanie, pretože deň to bol mimoriadne vydatený. Počasie vydržalo byť slnečné po celý čas, uvarené guľáše boli chutné, obišlo sa to bez zranení a všetky trofeje sme rozdali, pričom značná časť z nich je vystavená u nás na zbrojnici. Haličský plameň bol na druhom mieste, chlapci vyhrali v kategórii do 1500 cm³, kde zobraли aj ocenenie pre najrýchlejšieho prúdara

DHZ Halič malo kopu práce a aktivít aj v tomto období. Boli sme potrební pri pár zásahoch, vďaka našim rukám pribudla nová kultúrna atrakcia v obci a v neposlednom rade sme zorganizovali domácu hasičskú súťaž.

a v kategórii nad 1500cm³ sa umiestnili na druhom mieste. Haličské ženy vyhrali prvé miesto a ocenenie najrýchlejšej prúdarky.

Naša zásahová činnosť je taktiež bohatá. V priebehu dvoch dní sme likvidovali dva požiare v obci Praha. Najskôr išlo o požiar kompostoviska, nasledujúci deň o požiar konice. Potom sme vyrazili za požiarom na Dolnú Strehovú, kde horela časť lúky. Boli sme aj pri likvidácii požiaru v obci Závada. V Haliči sme pílili a odpratávali spadnutú časť stromu pri kostole.

DHZ Halič

Dve zlaté medaily aj do Haliče

Atletika je nazývaná aj kráľovnou športu. Tvorí základ prípravy pre všetky športové odvetvia. Dňa 16. júla 2022 sa konal 49. ročník Majstrovstiev Slovenska masters /veteránov/ v atletike na legendárnom štadióne v Nitre.

Z našej obce Halič sa zúčastnili tohto najvýznamnejšieho atletického sviatku milovníkov atletiky aj manželia Jezní,

Mgr. Dušan Jezný, Paed. Dr. Marcela Jezná a ich starší syn Mgr. Matej Jezný.

Organizátori pripravili túto súťaž v zmysle medziná-

rodných pravidiel pre vekové kategórie 35 a viac rokov. Súťažiaci boli bodovaní s prepočtom na svoj vek a športový výkon.

Mgr. Dušan Jezný, vo vekovej kategórii W67, sa zúčastnil MS veteránov aj minulý rok v Trnave. V hode oštepom zo 16 pretekárov sa výkonom 30,51m umiestnil na 5. mieste. Tohto roku výkonom 27,50 sa z 13 pretekárov umiestnil na 6. mieste.

Paed. Dr. Marcela Jezná, vo vekovej kategórii W66, štartovala na MS veteránov po prvýkrát v disciplínach beh na 100m a skok do diaľky.

V behu na 100m skončila z 3 pretekárov druhá, s časom 16,3s. Po prepočte výsledného času a veku s časom 12,53s. zvíťazila a stala sa majsterkou SR v behu na 100m. Svojim časom prekonalala doterajší 10 ročný rekord súťaže o viac ako 1 sekundu.

V skoku do diaľky, ktorý sa konal o 2 hodiny pri teplote 37°C, Marcelka skončila na 5. mieste s výkonom 336 cm, ale po prepočte z medzinárodných tabuliek, jej výkon mal hodnotu 532 cm a tak súťaž vyhrala a porazila vekovo mnohým mladšie pretekárky.

1. miestom utvorila nový slovenský rekord vo svojej vekovej kategórii W66.

Súčasne prebiehala aj Medzinárodná súťaž veteránov medzi Českom a Slovenskom v skokoch (skok do diaľky, skok do výšky, troj-

● Manželie Jezní so synom Matejom

skok a skok o žrdi).

Aj v tejto medzinárodnej súťaži obsadila svojim výkonom 1.miesto a pomohla Slovenskej reprezentácii.

Organizátori podujatia pod hlavičkou SAZ vytvorili dôstojné podmienky pre súťažiacich. Súťažilo 160 pretekárov v 30 atletických disciplínach.

Vyhodnotenie víťazov s dekorovaním prebehlo po pretekoch v areály štadióna, nechýbali stupne víťazov, medaily a diplomy.

Po súťaži, ktorá trvala celý deň, sa pretekári rozprchli do všetkých kútov Slovenska, Česka a Maďarska so želaním stretnutia sa o rok na jubilejnom 50. ročníku súťaže.

Podakovanie patrí nášmu synovi Mgr. Matejovi Jeznému, diplm. trénerovi atletiky 1. triedy a bývalému desaťbojárovi, ktorý sa podieľal na celej našej príprave.

Radi by sme sa zúčastnili ešte na jeseň medzinárodných pretekov v Česku a Poľsku.

Mgr. Dušan Jezný

Naši malí športovci si zatrénováli s Matejom Tóthom

Skúsili ste si už niekedy športovú chôdzu? Nie je to vôbec jednoduché. Naši malí veľkí atléti z klubu ŠA-KHAL aj futbalisti U9 a U11 si to vyskúšali s olympijským víťazom v chôdzi na 50 km z Rio de Janeiro.

Dosiahnuť najvyššiu métu, po ktorej túži snáď každý športovec - olympijske zlato - a pritom ostať nohami na zemi. Takým príkladom je náš úspešný olympionik Matej Tóth. Všetkým, ktorí sme mali možnosť sa s ním vo štvrtok 28. apríla na futbalovom ihrisku stretnúť bolo azda najsympatickejšie to, ako skromne, bezprostredne a ľudsky pôsobil.

S našimi malými športovcami mal veľkú trpezlivosť a nielen že ich naučil základom športovej chôdze, ale otvorene a bezprostredne odpovedal na hrbu ich zvedavých otázok. Napriek tomu, že chôdza je pre väčšinu z nich neznámou disciplínou, hltali doslova každé jeho slovo.

Po autogramiáde sa s deťmi i dospelými odfotil a nechal priestor aj na otázky rodičov. Veľmi pekne mu ďakujeme, že si teraz už ako riaditeľ Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica našiel čas a prišiel medzi nás. Kto vie, možno jeho prítomnosť inšpirovala niektorého z našich nadaných športovcov natoľko, že sa mu budú chcieť športovými úspechmi vyrovnáť.

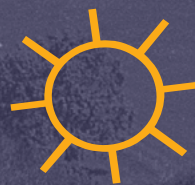
www.halic.sk

VÍKEND

13.-14.

AUGUST
2022

Haličské SLÁVNOSTI

tradičný haličský jarmok

Podzámocké námestie

Piatok

12.8.2022

18:00 – 21:00 Historická skupina **Fringia**

Sobota

13.8.2022

9:00 Remeselný jarmok a súťaž vo varení
kotlíkových špecialít Podzámocký kotlík

11:00 Prvé detské predstavenie **Šašky Bašky**

11:30 Hudobno-spevácka skupina Haličan

12:30 vyhodnotenie súťaže Podzámocký kotlík

13:00 Vystúpenie detí ZŠ s MŠ Hany Ponickéj v Haliči

13:30 Detský folklórny súbor Jánošík z Filakova

14:15 Druhé predstavenie **Šašky Bašky** a penová párty

15:00 koncert **S hudbou vesmírnou**

16:15 koncert skupiny Dora

17:30 koncert **Karel Gott Revival SK**

19:15 žrebovanie tomboly, príhovory hostí

20:00 koncert **Kristína**

21:30 koncert Ploštín Punk

22:30 koncert **Eusebio**

Nedel'a

14.8.2022

11:00 Slávnostná omša v rímskokatolíckom kostole

17:00 MFZ TJ Slovan Halič - FK Divín

GALICIA NUEVA
ZÁMCKÝ HOTEL

LUSTROJ

TURISTICKÝ
NOVORAD A
PODPORANIE

IMET, a.s. Kofemika spol, s.r.o.

S FINANČNOU PODPOROU
BANSKOBYSTRICKÉHO
SAMOSPRÁVNÉHO KRAJA

STAŇTE SA AJ VY SPOLUTVORCAMI
HALIČSKÝCH ZVESTÍ. PRIHLÁSTE SA DO
REDAKČNEJ RADY A POMÔŽTE NÁM ICH
ZLEPŠOVAŤ PO OBSAHOVEJ STRÁNKE.
ĎALŠIE ČÍSLO VYJDE V DECEMBRI 2022.

Tiráž:

Haličské zvesti - občasník občanov - vydáva Obecny úrad v Haliči zdarma - Povolené Okú v Lučenci č. OU MOMT - 01/93. Pripravuje redakčná rada odsúhlasená uznesením č. 70/2019 v zložení Mgr. Alexander Udvardy, Ing. Marcel Lukáč, Mgr. Kristián Fajčík, Renata Padúchová, Zuzana Svoreňová, Jozef Rekšák. Grafická úprava: Mgr. art. Peter Kollár, Tlač: ExpresTlač